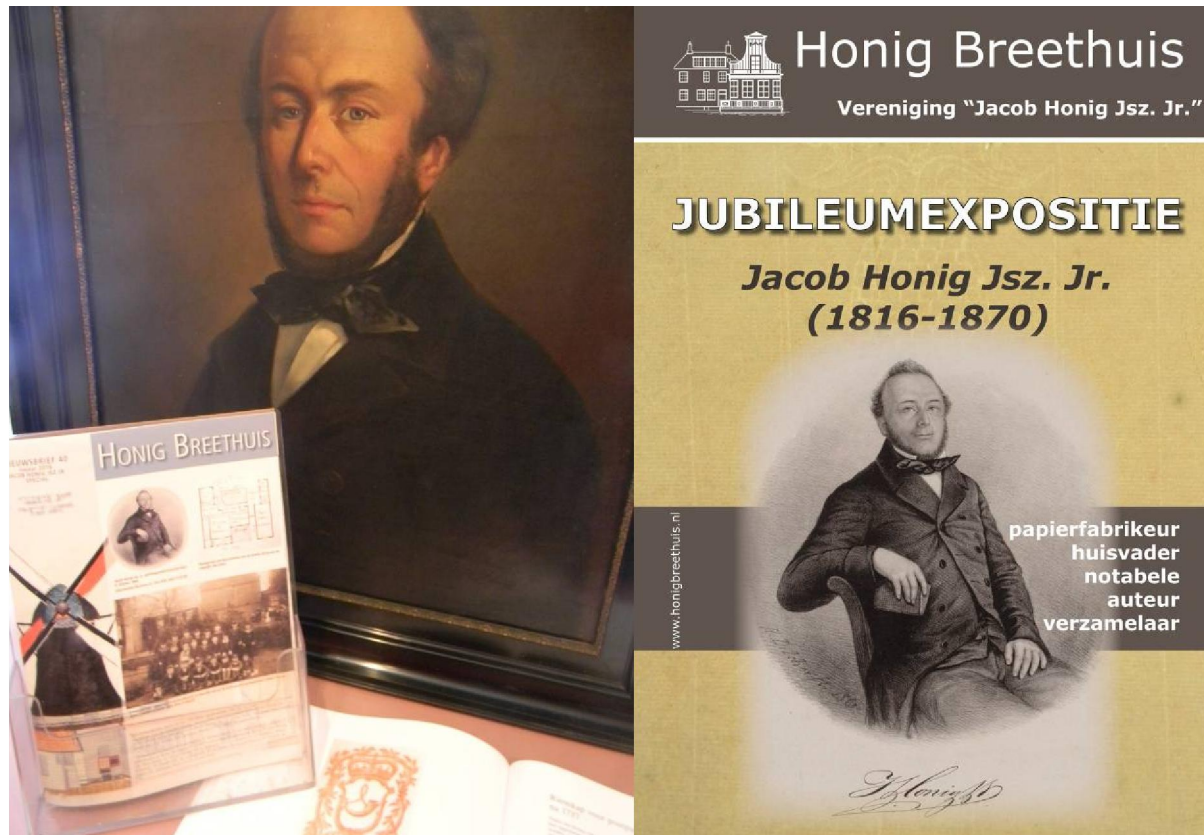

JUBILEUMJAARVERSLAG 2016

Vereniging 'Jacob Honig Jansz. Jr.' (1891-2016)

HONIG BREETHUIS - Zaandijk

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	2
BESTUURSZAKEN	3
SECRETARIAAT	6
COLLECTIEZAKEN	7
MUSEUMPAND	17
PUBLIEKSACTIVITEITEN	18
EDUCATIE	21
VRIJWILLIGERS	21
PUBLIC RELATIONS & COMMUNICATIE	22
FINANCIEN	24
BIJLAGEN	25

Redactie en opmaak: Fenny Jonker en Pier van Leeuwen, april 2017

**Omslagfoto's: Portret Jacob Honig Jsz. Jr. [Stg. Archief Honig(h)];
Koperplaat voor Riemkap J. Honig & Zoon [ZOV; ZM]**

VOORWOORD

In 2016 was er opnieuw veel bedrijvigheid in het Honig Breethuis. Bezoekers, concertgangers en overige gasten werden op de welbekende gastvrije wijze door ons vrijwilligersteam ontvangen en rondgeleid. Binnen het bestuur vonden enkele wisselingen plaats, waardoor de beleidsmatige aansturing en coördinatie kon worden gecontinueerd. De educatie breidde zich uit tot buiten de muren van ons monumentale museum pand, doordat ons educatieteam het verhaal van ons museum in de klas bracht.

2016 was ook het jaar waarin onze vereniging stilstond bij de 200ste geboortedag (5 mei 1816) van onze collectievormer Jacob Honig Janszoon Junior en het 125-jarig bestaan van onze vereniging (5 mei 1891). Dit werd gevierd met een kabinettentoonstelling, een special van onze gedrukte nieuwsbrief en een dubbele lezing tijdens onze tweede algemene ledenvergadering in december. Ook kreeg dit memorabele feit redelijke belangstelling in de pers.

De vaste opstelling kon worden uitgebreid met een fraaie bruikleen van het Zaans Museum en ook uit de Collectie Jacob Honig Jsz. Jr. kon worden geput, waarbij een vermist object werd teruggevonden. Bovendien kan ons museum sinds afgelopen najaar beschikken over een verzameling archeologica, afkomstig uit de voormalige koetsierswoning van de familie Breet.

In het jubileumjaar 2016 werden de voorbereidingen getroffen voor een geheel vernieuwd website, die in februari 2017 on-line is gegaan.

De wijze waarop ons bestuur het museum en de collectie beheert is in 2016 getoetst door het Museumregister Nederland teneinde de begeerde status van Geregistreerd Museum te kunnen verwerven. Het besluit van deze commissie wordt in het voorjaar van 2017 tegemoet gezien.

BESTUURSZAKEN

Bij de algemene ledenvergadering op 26 april 2016 traden af als bestuurslid:

- **Eric van der Toorn Vrijthoff**, die vanuit zijn deskundigheid als bouwkundige [restauratie] sedert april 2008 verantwoordelijk was voor de aansturing en coördinatie van alle zaken die het museum pand betreffen, alsmede de beveiliging, veiligheid en bedrijfshulpverlening. Zijn rol bij het groot onderhoud van ons museum pand in 2013 vormde volgens eigen zeggen het zwaartepunt tijdens zijn acht jaar durende bestuurslidmaatschap.
- **Else Valk**, die met grote inzet, representativiteit en charme gestalte gaf aan de vrijwilligerscoördinatie en daarnaast optrad als tentoonstellingscoördinator. In verband met haar verhuizing zag Else helaas geen kans meer zich voor ons museum in te blijven zetten. Ter afsluiting van haar inspanningen gaf zij op 8 februari 2017 voor ons team een rondleiding door Joods Amsterdam.
- **Saskia Bax**, die vanuit haar ruime achtergrond als PR-medewerkster ons vrijwilligersteam trainde in *hospitality*.

Bij dit afscheid bedankte voorzitter Harm Jan Egberts de scheidende bestuursleden ten overstaan van de aanwezige verenigingsleden voor hun grote inzet.

Foto rechts: De scheidende bestuursleden in de bloemetjes gezet.
[V.l.n.r.: Eric van der Toorn Vrijthoff, Else Valk en Saskia Bax]

Tijdens dezelfde algemene ledenvergadering werden als aspirant-bestuursleden voorgesteld:

- **Helen Grandiek**, beoogd bestuurslid Public Relations en Communicatie.
- **George Sliker**, beoogd bestuurslid Publieksactiviteiten.

Tijdens de algemene ledenvergadering op 7 december 2016 werden beide aspirant-leden met meerderheid van stemmen van de aanwezige verenigingsleden officieel aangesteld en verwelkomd als bestuurslid, nadat zij zich sedert april hadden ingewerkt.

Bij dezelfde vergadering nam **Leonore Olde-Verburg** afscheid van ons bestuur, dat zij sedert het jubileumjaar 2009 opnieuw had versterkt. Reeds tijdens de doorstart van het Zaans Historisch Museum tot Honig Breethuis in 1999 maakte zij deel uit van het bestuur en leverde een wezenlijke bijdrage aan het nieuwe presentatie- en activiteitenbeleid. Leonore heeft zich van onschatbare waarde bewezen in het aansturen en coördineren van ons vrijwilligerteam en de activiteitencommissie. Tot de kroonjuwelen behoort het jaarlijkse Pianofortefestival Zandijk, waarvan zij een van de belangrijkste initiatiefnemers was. Bij het afscheid sprak voorzitter Harm Jan Egberts een dankrede uit, waarin Leonore tot 'Erelid voor het Leven' werd beëdigd.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 26 april presenteerde het bestuur het **Jaarverslag 2015** en tijdens de vergadering van 7 december werd het **Jaarplan 2017** toegelicht. De integrale versie van het Jaarverslag 2015 en het Jaarplan 2017 zijn on-line in te zien via onze website www.honigbreethuis.nl.

Foto rechts: nieuwe bestuursleden George Sliker en Helen Grandiek

Afscheidsrede van Leonore Olde-Verburg als scheidend bestuurslid, uitgesproken door Harm Jan Egberts als voorzitter van de Vereniging "Jacob Honig Jsz. Jr." | Honig Breethuis op 7 december 2016:

Van alle zittende bestuursleden van de Zaanlandsche Oudheidkundige Vereniging "Jacob Honig Jsz. Jr." gaan Leonore's inspanningen voor het Honig Breethuis het verst terug. Zij was reeds in touw binnen het bestuur van het Zaaans Historisch Museum, waar zij zich als geëmancipeerde minderheid temidden van het mannenbolwerk Middelhoven-Teders-Pielkenrood staande hield en een wezenlijke bijdrage leverde in de doorstart van het museum als Honig Breethuis. Hierin steunde zij Pier van Leeuwen, die destijds als gastconservator in opdracht van het Zaaans Museum belast was met de herinrichting van het pand als woonhuismuseum.

Nadat zij zich enkele jaren vanuit een andere positie inzette voor het activiteitenprogramma, keerde zij terug in het bestuur om bij het 10-jarig bestaan van het Honig Breethuis stevig uit te pakken met een jubileumprogramma en jubileumnieuwsbrief. Sindsdien gaf zij gestalte aan twee taken binnen het bestuur: Die van leiding van de activiteitencommissie, waaronder het succesvolle Pianofortefestival, alsook de aansturing van het vrijwilligersteam. Dit resulteerde er in dat zij veelvuldig aanwezig was om tal van zaken achter de schermen in goede banen te leiden. Hiermee was zij voor menig een essentieel aanspreekpunt.

Dankzij haar professionele kwaliteiten en representatieve en charmante verschijning wist zij zich te ontwikkelen tot spil van het huis als cultuurhistorische ontmoetingsplek. Haar achtergrond als ambtenaar van de gemeente Zaanstad voorzag in een goed netwerk met onze huisbaas en de betrokkenheid van de gemeente tot de collectie. Zij was het ook, die bij de vacature van bestuursvoorzitter oud-collega Harm Jan Egberts voordroeg, die op zijn beurt bij Zaanstad de financiële basis voor het

museum wist veilig te stellen middels een overeenkomst tot instandhouding van de collectie en het museum pand.

*Het volledige Honig Breethuis-team is Leonore dan ook bijzonder erkentelijk voor haar onaflatende en veelzijdige inspanningen. Het bestuur van de Vereniging "Jacob Honig Js. Jr." / Honig Breethuis kan - dit alles overziend - niet zonder Leonore en heeft daarom gemeend haar - in het licht van haar aangekondigde terugtreden als bestuurslid – puur uit museaal eigenbelang aan te stellen als eerste vrouwelijke **Erelid voor het leven**. Wij hopen dan ook nog veelvuldig een beroep te mogen doen op haar ruime ervaring en innemende persoonlijkheid. Leonore, we laten je met andere woorden niet gaan en hopelijk blijft het Honig Breethuis ook een warm plekje in je hart behouden!*

NB: In de voorjaarseditie 2017 van het kwartaalblad Zaans Erfgoed blijkt Leonore terug op haar werkzaamheden voor het Honig Breethuis.

SECRETARIAAT

[Fenny Jonker]

Het secretariaat hield zich in 2016 bezig met de gebruikelijke zaken zoals de verslaglegging van de maandelijkse bestuursvergadering en de beide algemene ledenvergaderingen alsook het uitwerken van jaarverslagen en het verzorgen van de correspondentie. Daarnaast het onderhouden van het leden- en vrijwilligersbestand, de maandelijkse kascontrole, het bijhouden van de aanmeldingen en betalingen van concerten, het maken van rooster- en vakantieschema's t.b.v. de gastvrouwen en het ondersteunen van de penningmeester d.m.v. het klaarzetten van betalingen en declaraties in het banksysteem. Ook de facturering van

zaalverhuur en van andere evenementen en het debiteurenbeheer behoort tot de verantwoordelijkheden van het secretariaat.

Ledenadministratie

Het secretariaat verstuurt jaarlijks een verzoek tot betaling van contributie aan de leden en houdt de betalingen van het lidmaatschap bij. Gebleken is dat in het verleden verscheidene leden de contributie niet voldaan hebben. Het secretariaat heeft hier een inhaalslag gemaakt en de betreffende leden een verzoek gestuurd om alsnog de contributie te voldoen. Daar is door vele leden positief op gereageerd maar helaas niet door iedereen. In het najaar van 2016 is een tweede verzoek om betaling verzonden met de aantekening dat men als lid geroyeerd zou worden wanneer de betaling uit zou blijven. Dat heeft geresulteerd in het verwijderen van een 30-tal leden uit het bestand. Aan het eind van het jaar 2016 telde de vereniging 154 leden. Daarvan waren er 51 als vrijwilliger of bestuurslid bij het Honig Breethuis betrokken. Door overige opzeggingen raakte de vereniging 13 leden kwijt. Helaas moest onze vereniging door overlijden afscheid nemen van Mw. C. A. Wakker-Buren. In 2016 mocht de vereniging twee nieuwe leden verwelkomen.

Ledenvergaderingen

De Algemene Ledenvergaderingen vonden plaats op 26 april en 7 december. Aansluitend bij de voorjaarsvergadering gaf bestuurslid Pier van Leeuwen een lezing getiteld "Schooltassen en centsprenten in het Honig Breethuis". De najaarsvergadering werd gevolgd door twee lezingen, gewijd aan Jacob Honig Janszoon Junior door George Slieker en aan de Zaandijker papierfirma J. HONIG & ZONEN, door Pier van Leeuwen. Beide lezingen vonden hun beslag in artikelen in het kwartaalblad Zaans Erfgoed.

COLLECTIEZAKEN

[Pier van Leeuwen]

In 2016 zijn er weer de nodige werkzaamheden verricht tot instandhouding en uitbreiding van de Collectie “Jacob Honig Js. Jr.”, alsmede de presentatie en onderzoek daarvan. Daarnaast vonden er gedurende het jaar weer diverse tussentijdse werkgroepbesprekingen plaats en onderhielden bestuursleden nauw overleg met de collectiebeheerders van het Zaans Museum en het Gemeentearchief Zaanstad. De Jaarlijkse Schouw bij het Zaans Museum zal op 3 april 2017 plaatsvinden. In overleg met archiefmedewerker Rob Lengers is de Schouw bij het Gemeentearchief nader uitgesteld totdat de aanstelling van een nieuwe gemeentesecretaris een feit is.

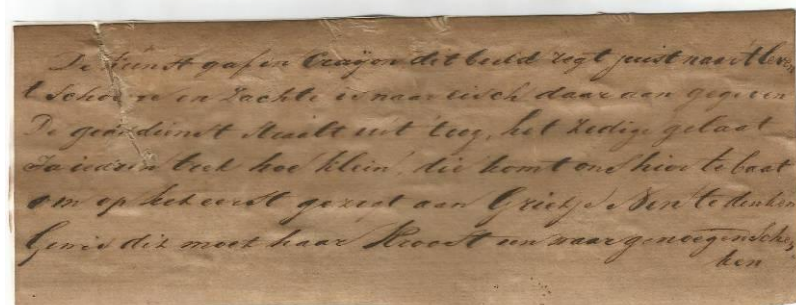
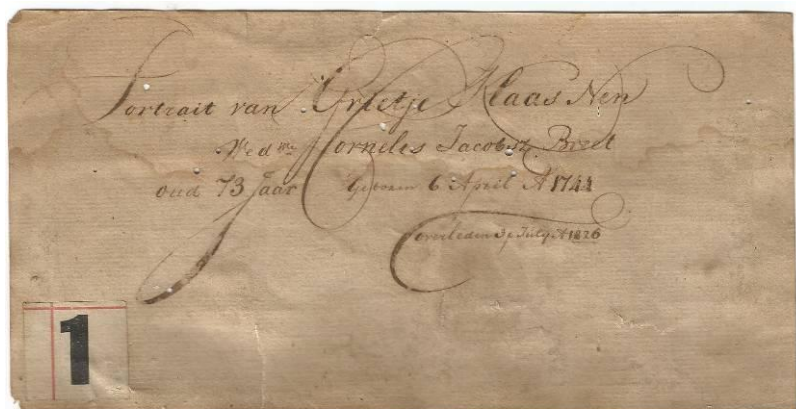
Behoud en beheer

T.a.v. het behoud hebben twee schilderijen een restauratie ondergaan, te weten: het zeegezicht van Jan Zwaardemaker uit 1824 (ZOV-7039) en het burgemeestersportret van Evert de Jager uit 1776 (ZOV-1271), uitgevoerd door het atelier van Boeijink, Boekel, Van der Knaap te Haarlem. De beide tuinbeeldjes hebben hun jaarlijkse conserverende behandeling ondergaan door de firma Art Conservation te Vlaarding. Tevens is de reproductie van het pastelportret van Grietje Klaas Nen gevat in een nieuw aangeschafte 19de vergulde houten lijst. Van de verloren gegane achter glas geschilderde passepartout is een replica vervaardigd door restaurator Gino van Ravenstijn. Restaurator Wibout Loonen restaureerde voorts de tabakspot, die door een val was beschadigd. Een nagenoeg identiek exemplaar van deze Biedermeier tabakspot staat afgebeeld op een geaquarelleerd portret van een anonieme Zaanse heer het rookgerei uit de collectie van het Pijpenkabinet Amsterdam. [zie foto rechtsboven].

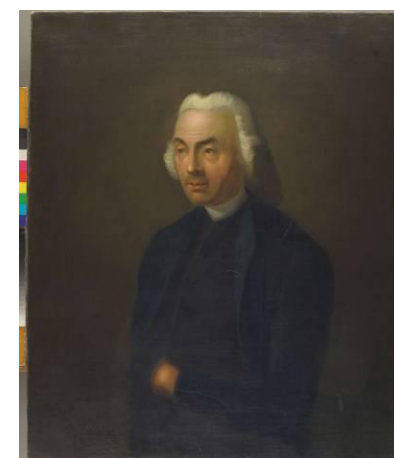

Etiket aan de achterzijde van het burgemeestersportret [©B,B,VdK]

Etiket aan de achterzijde van het portret van Grietje Klaas Nen

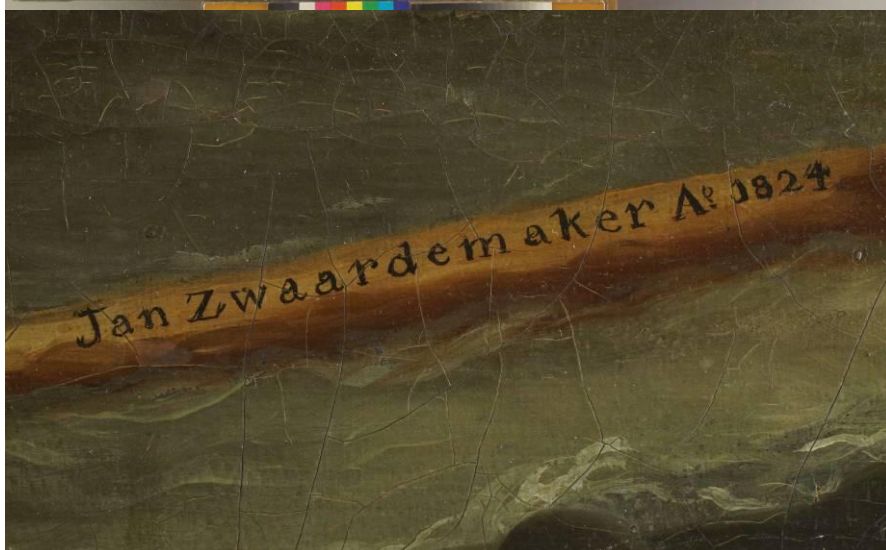

Foto's van het burgemeestersportret tijdens de restauratie [©B,B,VdK]

NB: De blauwe foto's zijn roentgenopnames

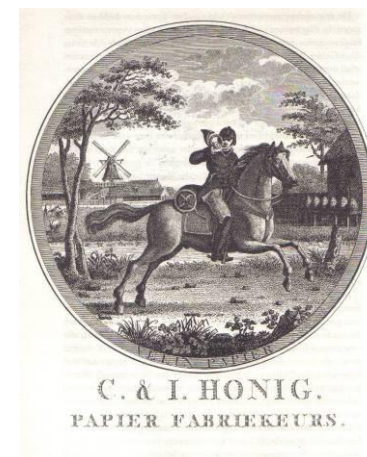

Foto's van het zeegezicht tijdens de restauratie [©B,B,VdK]

T.a.v. het beheer kan worden gemeld dat twee vermiste objecten uit de collectie zijn teruggevonden. Het betreft:

- De **koperen plaat voor riemkappen van velijnpapier “Postruiter”** van firma C & J HONIG BREET, toegeschreven aan J. Mulder. [Inv. Nr. ZOV-04949]. Deze depotvondst werd gedaan door collectie-medewerkster Claire Hart de Ruyter van het Zaans Museum. Het verloren gewaande object was beoogd in de semipermanente presentatie “C & J HONIG BREET – 3 Generaties Zaans Papier” op de bovenverdieping van het luchthuis, doch voorafgaande aan de inrichting onvindbaar, zoals gemeld in onze nieuwsbrieven. Tijdens de kabinettentoonstelling gewijd aan Jacob Honig Jsz. Jr. en het papierbedrijf J HONIG & ZOON[EN] kon de plaat reeds worden getoond, maar zal uiteindelijk worden opgenomen in voornoemde presentatie. Naar aanleiding van een bericht [zie Bijlage 1] over deze depotvondst in onze 1^e digitale nieuwsbrief van 4 februari 2017 besteedde het Noord-Hollands Dagblad eveneens aandacht aan deze teruggevonden gravureplaat.

De teruggevonden koperplaat van de Postruiter [ZOV-04949]

- In het externe depot van het Zaans Museum kon de ontbrekende zesde **Biedermeier stoel** [ZHM 1362 VI] van het ensemble uit de Tuinkamer worden teruggevonden. Deze was bij de herinrichting van het museum als fabrikeurswoning achtergebleven, omdat de zitting ontbrak. Inmiddels is deze zitting bijgemaakt en de stoel aan het ensemble toegevoegd. Het ensemble maakt reeds sinds 1940 deel uit van de inrichting.

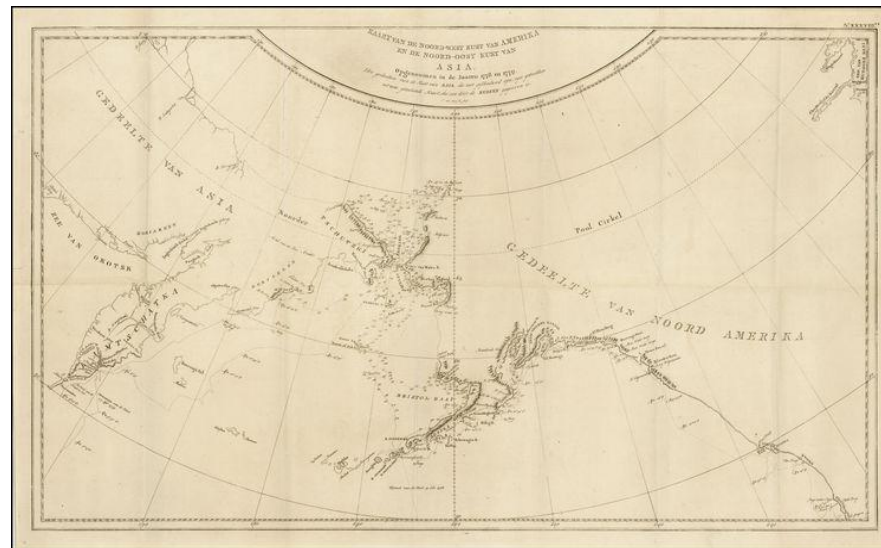

- Een andere vondst deed bestuurslid Pier van Leeuwen in de smalle behangselkast in de Tuinkamer. Hier dook een **zilveren lepel uit 1788** op die deel uitmaakt van een couvert [Inv. Nr. 03969.01 en 02]. De lepel met inscriptie kon aldus in het depot van het Zaans Museum worden herenigd met de vork en de actuele verblijfplaats worden geadministreerd.

Acquisities

In 2016 wist onze vereniging ter uitbreiding van de Collectie “Jacob Honig Jsz. Jr.” bij een antiquariaat in Canada een gedrukte zeekaart, uitgegeven

in 1795 en gedrukt op papier met watermerk van de firma C & J HONIG BREET, te verwerven. Deze **“Kaart van de Noord-West Kust van Amerika en de Noord-Oost Kust van Asia, Opgenoomen in de Jaaren 1778 en 1779”** door kapitein James Cook zal eerdaags worden opgenomen in de semi-permanente presentatie over voornoemd papierbedrijf.

De kaart van kapitein James Cook op papier van C & J HONIG BREET

Voorts verwierf onze vereniging t.b.v. de inrichting de volgende historische voorwerpen en antiquarische boeken als rekwisiet:

- Geëmailleerde schaal met Zwiebelmustermotief [schenking PvL]
- Speelgoed disselwagen [schenking PvL]
- Twee stoven [nalatenschap Mw. De Jongh - van der Schoor]
- Twee weckpotten gevuld met ingemaakte vruchten [schenking Mw. Joke Bloem-Kingma]
- Perzisch tapijt [schenking Mw. Olga Peerdeman, Wormer]
- Meerdere boeken, 19e eeuw [Bibliotheek der Doopsgezinde Gemeente Koog-Zaandijk; schenking via Dhr. Henk de Wit] [Zie Bijlage 2]

Eén der beide stoven uit nalatenschap van mw. De Jongh - van der Schoor, dochter van D.J. en M.J. van der Schoor - Vis, oud-Zaankanters uit Zandijk / Wormerveer, dankzij bemiddeling van dhr. Henk Bakkerode.

Alle objecten hebben inmiddels een plek gekregen in onze opstelling.

Presentatie

De vaste presentatie kon in 2016 tevens worden uitgebreid met een verzameling archeologica, afkomstig uit een oude waterput die deel uitmaakte van de voormalige koetsierswoning van de familie Breet. Hierover berichten wij reeds in ons vorige jaarverslag. De verzameling is in bruikleen gegeven vanuit particulier bezit. Het materiaal is vanaf de Nationale Archeologiedagen in oktober 2016 te bezichtigen in de voormalige bedstee in de Tuinkamer, waar tussen 1949 en 1989 een opstelling was ondergebracht van Chinees porselein. Aan de presentatie zijn de vondsten uit de tuin achter het Honig Breethuis (15/6/2006) toegevoegd. Hierover viel reeds te lezen in onze Nieuwsbrief nr. 18 uit November 2007. [Zie: on-line Nieuwsbriefarchief op onze website].

Porseleinopstelling Zaanlandsche Oudheidkamer, 1949 [GAZ 41.04644] en recente opstelling archeologica, oktober 2016.

In de betegelde gang van het Honig Breethuis is een tegeltableau opgehangen, dat n.a.w. afkomstig is van de woning bij het papierpakhuis annex kantoor “De Drie Papierbalen” van Dirk Blaauw te Wormer, waar ook de gevelsteen, gedateerd 1766 van afkomstig is, die na 1940 in de pui van het museum pand is aangebracht. Het toont papiermolen ‘De Herderin’ en twee scènes van het fabricageproces. Dit tegeltableau, gedateerd 1769, werd ca. 1996 verworven door het Zaans Museum en maakte tot de herinrichting deel uit van de vaste presentatie in dit museum. Recentelijk kon het door het Honig Breethuis in langdurige bruikleen worden verworven. Het tableau is door restaurator Wibout Loonen voorzien van een nieuwe eikenhouten lijst. [Zie Bijlage 3.]

< De gevelsteen uit 1766

Voor de tijdelijke tentoonstelling “Jacob Honig Js. Jr. (1816-1870)” konden wij beschikken over het olieverfportret van deze voormalige papierfabrikant, notabele en collectievormer [zie omslag]. Dit portret werd welwillend ter beschikking gesteld door de Stichting Archief Honig(h). Het was niet eerder voor een breed publiek tentoongesteld. Aan de presentatie werden ook stukken uit de Collectie “Jacob Honig Js. Jr.” toegevoegd, die in het depot van het Zaans Museum worden bewaard. Hiertoe behoren de beide koperplaten voor riemkappen van de firma’s J. HONIG & ZOON [omslag] en C & J HONIG (BREET) [hierboven]. Voorts waren hier ook vier riemkappen te zien, beschikbaar gesteld door het Gemeentearchief Zaanstad.

< Bestuurslid Pier van Leeuwen naast het tegeltableau van ‘De Herderin’

Onderzoek en expertise

Twee specifieke objecten uit de Collectie “Jacob Honig Jsz. Jr.” werden in 2016 nader onder de loep genomen. Dit resulteerde in een geval in een aanvulling van de documentatie en in het andere geval in een publicatie in het tijdschrift “Collect”.

- **Dameshorloge met “N” monogram.** Dit horloge, een relatie-geschenk van keizer Napoleon I aan een Zaanse jongedame, n.a.v. zijn bezoek aan Zaandam in 1811 is tussen 1 mei 2016 en 15 januari 2017 uitgeleend geweest aan het Museum Zaanse Tijd in het kader van de expositie “Empire aan de Zaan”. Op 10 september 2016 bracht de heer Patrick de Landstheer uit Antwerpen een bezoek aan dit museum om het horloge te kunnen bestuderen. Reden hiertoe was dat de heer de Landstheer een sterk vergelijkbaar horloge op het spoor was gekomen. Bestuurslid Pier van Leeuwen was hem behulpzaam en gezamenlijk vergeleken zij de beide horloges en legden de resultaten vast in een rapportje. [Zie: Bijlage 4.]

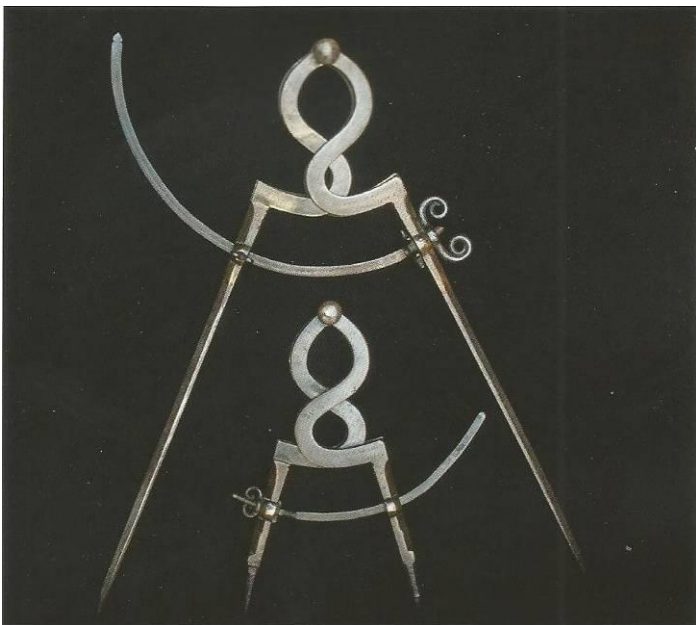

Horloges met gekroonde initiaal van Napoleon en Marie-Louise

Foto's : Het 'Napoleonhorloge' uit de Collectie “Jacob Honig Jsz. Jr.” (rechts) voorzien van groene emaille, vergeleken met het exemplaar in Belgisch particulier bezit. [foto's: Patrick de Landstheer]

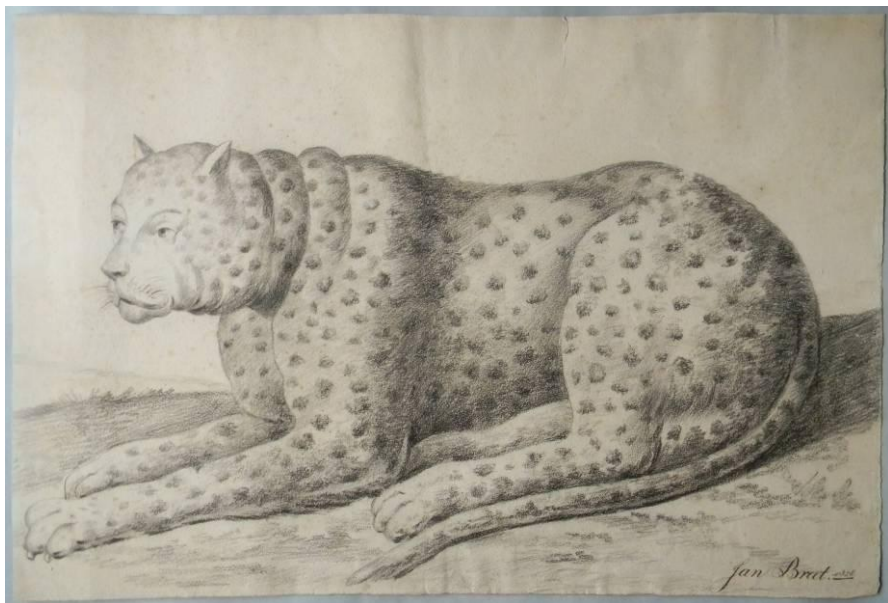
- **Passer, gesigneerd “K.Mz. Volger, Wormerveer 1670”.** Deze passer is reeds geruime tijd in bruikleen bij het Museum Zaanse Tijd. In 2016 meldde de heer Anton Vos zich bij dit museum, nadat hij had gepubliceerd over een sterk vergelijkbare passer van dezelfde maker, de Wormerveerder uurwerkmaker Kornelis Michielsz. Volger. Ook dit heeft geresulteerd in een ‘vergelijkend warenonderzoek’, waarbij ook de beide passers bij elkaar op de foto zijn gezet. De heer Vos publiceerde in het tijdschrift “Collect” Jg. 21, nr.9, pp.80-81 hierover een vervolgartikel. De vergelijkbare ijzeren vleugel-passer is beduidend langer dan het exemplaar in de Collectie “Jacob Honig Jsz. Jr.” en meet 45 cm in hoogte. De signatuur luidt: “BY KORNELIS MIC GIELS.Z ANNO. 1671.2.16” en aan de keerzijde “VOOR . PIETER . KLAESZ . MOOLEMAKER”. Ook het 22 cm. hoge exemplaar uit de Collectie “Jacob Honig Jsz. Jr.” staat te boek als molenmakerspasser.

Ook deed bestuurslid Pier van Leeuwen in 2016 onderzoek naar documenten in het Gemeentearchief Zaanstad. Dit betrof stukken in directe relatie tot de familie Breet en de papiermakers Honig, goeddeels voorhanden in de papiercollectie van de Stichting Archief Honig(h).

- **Maartjes kalligrafische wensen.** Maartje Jbd. Breet kalligrafeerde meerdere verjaars-, nieuwjaars-, pinkster- en kermiswensen voor haar ouders en grootouders. Hiervan waren er reeds twee te zien op de beeldbank van het Gemeentearchief Zaanstad. In de recentelijk door de Stichting Archief Honig(h) overgedragen documenten zijn er nog meer te vinden. [zie: Bijlage 5]
- **Tekeningen van de hand van Jacob Cz. Breet en Jan Jbz. Breet.** Dat Jacob Breet kon tekenen wisten we reeds dankzij zijn fraaie geaquarelleerde pentekeningen getiteld ‘Plan voor een witte papiermolen’ in de Collectie “Jacob Honig Jsz. Jr.”, waarvan reproducties in het Honig Breethuis te zien zijn. De Stichting Archief Honig(h) zijn meerdere kleine gesigneerde en gedateerde studies te vinden, waaruit zijn belangstelling voor architectuur duidelijk wordt. Bijgevoegd zijn ook enkele gesigneerde dierenstudies van zijn zoon Jan Jbz. Breet. In de presentatie “C & J HONIG BREET – 3 Generaties Zaans Papier’ was reeds een potloodstudie van een rouwende dame opgenomen, gesigneerd “J. Breet”. [zie: Bijlage 6]
- **Papiermonsters en werken op papier met watermerken van de firma J. HONIG & ZOON(EN).** Aan de uitkomsten van dit onderzoek wijdde Van Leeuwen een lezing tijdens de Algemene Ledenvergadering op 7 december en een artikel in de Wintereditie van Zaans Erfgoed.

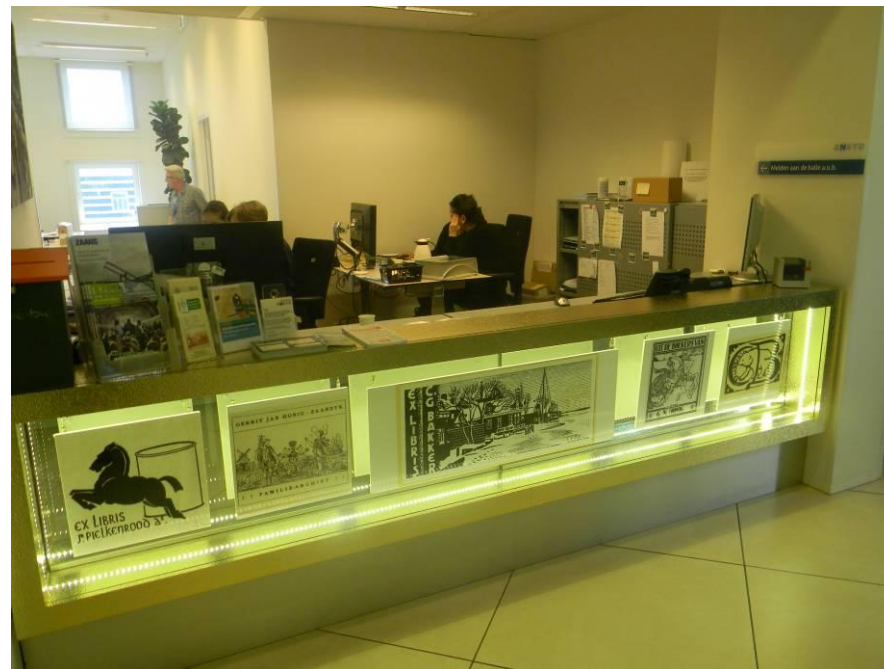
< Foto van de beide passers van Volger [© A. Vos]

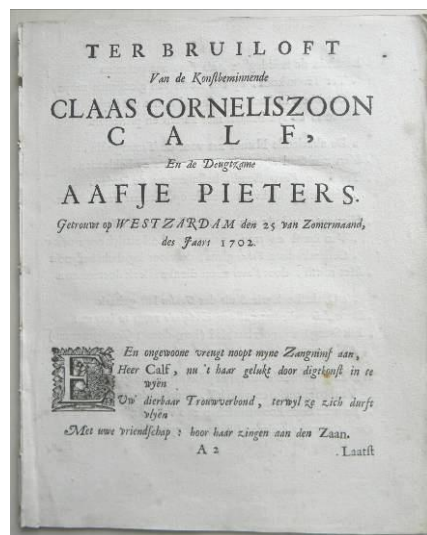
Potloodstudie van een liggende luipaard, gesignd door Jan Breet, 1828, op papier zonder watermerk [GAZ; Stichting Archief Honig(h)].

Het Gemeentearchief Zaanstad kon helaas niet worden overgehaald speciale aandacht te besteden aan de 200ste geboortedag van de grondlegger van de “Zaanlandsche Oudheidkundige Verzameling”. Wel stelde het archief een expositie samen over **Ex Libri**, waaronder een exemplaar van C.G. Bakker, waarop het Honig Breethuis prominent figureert. Een uitvergroting hiervan prijkt op de zogeheten ‘Gouden Balie’, de receptiebalie van het Gemeentearchief in het Stadhuis van Zaanstad. Andere in de expositie voorkomende Ex Libri waren die van de Boekerij van Jacob Honig Jansz Jr. en die van diens zoon, Gerrit Jan Honig, de eerste bibliothecaris en conservator van de Zaanlandsche Oudheidkamer en collectievormer van het Familiearchief Honig.

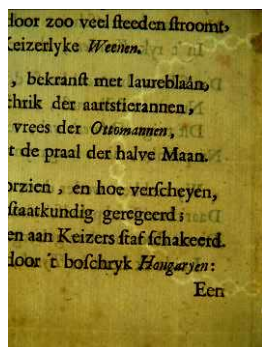
De Gouden Balie van het Gemeentearchief Zaanstad, zomer 2016 >

Bestuurlid Pier van Leeuwen adviseerde het Gemeentearchief Zaanstad ook bij de aankoop van een antiquarisch **Huwelijksgedicht van Claas Cornelisz. Calf en Aafje Pieters uit 1702**, waarvan de bijbehorende titelprent zich reeds bevond in de 'Zaanlandia Illustrata' (Cat. Nos. 773 en 774), samengesteld door Jacob Honig Jsz. Jr. en in 1917 beschreven door diens zoon.

Het Huwelijksgedicht van Cl. Cz. Calf en A. Pieters, 1702 [GAZ 14.051]

Ons bestuurslid Collectiezaken is sedert 2015 medeoprichter en secretaris van de **Stichting Papiergeschiedenis Zaanstreek "De Hollander"**, die zich beijvert voor belangstelling in en onderzoek naar het papier van Zaanse firma's, zoals Honig en Breet. Sinds 2016 is hij tevens bestuurslid van de **Stichting Papiergeschiedenis Nederland**, die in oktober in de 10^e jaarlijkse themadag hield in CODA te Apeldoorn.

Voorts woonde ons bestuurslid Collectiezaken in 2016 in de hoofdvestiging van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed weer de voor- en najaarsbijeenkomsten bij van het **Platform Historisch Interieur** en de **Textielcommissie**.

Op 7 oktober nam een team van het Honig Breethuis deel aan de '**Zaanse Geschiedenisquiz**', georganiseerd door het Gemeentearchief Zaanstad i.s.m. de Vereniging Zaanse Erfgoed en Dagblad Zaanstreek. Deze kennisquiz gebaseerd op de Zaanse Encyclopedie vond plaats ter gelegenheid van de lancering van **Zaanwiki**, de digitale versie van het tweedelige standaardwerk uit 1991. De Vereniging "Jacob honig Jsz. Jr." juicht dit initiatief toe en verleende toestemming om het in deze encyclopedie verwerkte beeldmateriaal uit de Collectie "Jacob Honig Jsz. Jr." on-line te publiceren. Ook zegde bestuurslid Pier van Leeuwen toe een nieuw lemma aan te leveren over het Honig Breethuis, dat in 1999 van start ging als herbestemming van het museum pand dat tot die tijd dienst deed als Zaanlandsche Oudheidkamer (1940-1992) en Zaanse Historisch Museum (1992-1998). [Zie: Bijlage 7.]

< Speciaal watermerk van kralenketting in het papier van het Huwelijksgedicht.

MUSEUMPAND

Ten aanzien van het museum pand zijn geen bijzonderheden te vermelden. De Centrale Verwarming en Beveiligingsinstallatie hebben naar behoren gefunctioneerd. De brandblussers zijn gecontroleerd en deugdelijk bevonden. Wel is geconstateerd dat de vloerbedekking op verschillende plaatsen aan vervanging toe is. N.a.v. de laatste vrijwilligerstraining Veiligheid en *Housekeeping* is de nadrukkelijke wens geformuleerd een cursus *Housekeeping* te organiseren. Hiertoe is door bestuurslid Pier van Leeuwen contact gelegd met Harrie Schuyt van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

In 2016 heeft ook het tweemaandelijks werkoverleg met de afdeling Collectiebeheer van het Zaans Museum plaatsgevonden. Wegens het terugtreden van de bestuursleden Eric van der Toorn Vrijthoff en Leonore Olde zijn gaandeweg bij dit overleg de bestuursleden Fenny Jonker en George Sliker aangeschoven om samen met Pier van Leeuwen het Honig Breethuis te vertegenwoordigen. Op de vaste agenda stonden ook dit jaar weer het onderhoud, de verwarming en de beveiliging van het pand, naast collectiezaken.

De firma Het Meubel heeft een wandafscheiding aangebracht ter bescherming van de behangselschildering in de Tuinkamer aan de dijkzijde. Voor het dagelijkse onderhoud heeft het bestuur weer kunnen rekenen op de inzet van de vrijwilligers Loek Vlaanderen en Henk Philippona.

Gedurende de Kerstvakantie was het huis weer feestelijk gedecoreerd. Bestuurslid Pier van Leeuwen had voor deze gelegenheid een museaal verantwoorde houten Biedermeier-kerstboom vervaardigd.

De Tuinkamer in Kerstsfeer >

PUBLIEKSACTIVITEITEN

[Leonore Olde e.a.]

Het Honig Breethuis ontvouwde in 2016 diverse publieksactiviteiten. Hiertoe behoorden naast de speciale ledenlezingen, twee kabinet-tentoonstellingen, huisconcerten, dorpswandelingen, deelname aan het zesde Pianofortefestival, aan de "I-FIKZ Expeditie Papier" en aan de Zaanse Geschiedenis Quiz. In totaal wist ons museum 2.305 bezoekers te registreren.

Deelnemers aan de I-Fikz Expeditie Papier tijdens hun lunch in de Zaankamer, waarbij Pier van Leeuwen uitleg gaf over de Zaandijker papiernijverheid [Foto: Ruben Timman - www.nowords.nl]

Kabinettentoonstellingen

Gedurende de eerste helft van 2016 exposeerde **Nicole van der Heijden** onder de titel "Met Klus en Klois" hedendaagse objecten en werken op papier. Sommige van de geëxposeerde werken waren te zien in andere ruimten en gingen zo een wisselwerking aan met de historische voorwerpen. Coördinatie was in handen van Else Valk.

Gedurende de tweede helft van 2016 was er een bescheiden kabinet-tentoonstelling gewijd **Jacob Honig Janszoon Junior**, die werd belicht als papierfabriek, huisvader, notabele, auteur en verzamelaar.

Tijdens de Kerstvakantie was er een speciale expositie te zien voor de (school-)jeugd, samengesteld door ons Educatieteam.

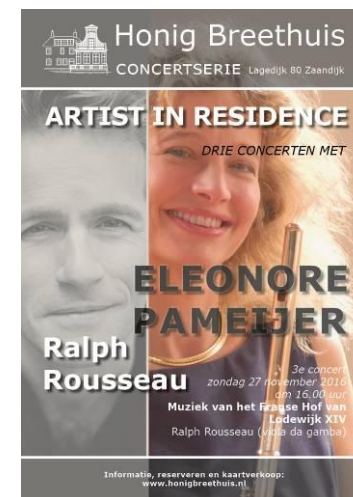
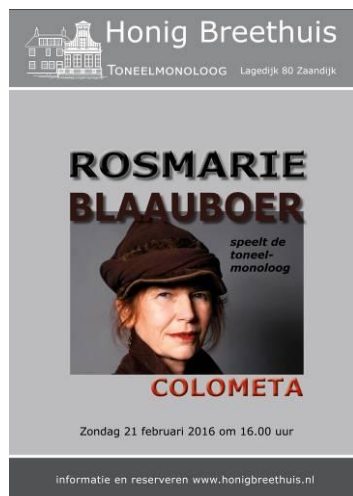

Tentoonstellingsaffiche en omslag Nieuwsbrief special door Laura Verburg

Huisconcerten en wandelingen

Huisconcerten vonden plaats op 21/2, 6/3, 17/4, 25/9, 30/10 en 27/11.

Historische dorpswandelingen met gids vonden plaats op 24/4 en 13/11.

(Affiches naar ontwerp van Laura Verburg, m.u.v. Pianofortefestival)

6^e Pianofortefestival

Het zesde Pianoforte Festival Zaandijk, dit jaar op 4, 5 en 6 maart 2016, was een groot succes.

Shuann Chai was weer de artistiek directeur. Zij bracht een groep musici bijeen met wie zij een programma samenstelde dat helemaal paste in de tijd van de historische instrumenten die bespeeld werden. De *musici in residence* speelden in wisselende samenstellingen vijf concerten op de bekende prachtige locaties in Zaandijk: Het Raadhuis, de Blijdschap aan de Smitslaan, Boschstraat 1 en het Honig Breethuis.

In het Honig Breethuis stond Mozart centraal tijdens het koffieconcert op zondagochtend.

Er werden vier stukken gespeeld door Artem Belogurov & Naruhiko Kawaguchi (fortepiano) - Shunske Sato & Quirine Scheffers (viool & altviool) - Octavie Dostaler-Lalonde (cello) - Aysa Wills (traverso)

De Duwaer tafelpiano klonk bijzonder mooi in de sonate voor quatre-mains in F-groot K497 gespeeld door Naruhiko Kawaguchi en Artem Belogurov. Deze twee begaafde spelers hebben een verfijnde techniek voor de pianoforte ontwikkeld. De Duwaer kreeg van hen zeer lovend commentaar om de rijke klank.

De bezoekers genoten zeer van het concert en bleven nog een tijd napraten in de Zaankamer, waar restaurant de Hoop op d'Swarthe Walvis voor koffie met een bijzondere traktatie zorgde.

[Leonore Olde]

Foto's : Artem en Naruhiko, quatre-mains en aansluitend koffierondje in de Zaankamer tijdens het 6^e Pianofortefestival [6mrt2016] >

EDUCATIE

[Joke Fieseler]

Het jaar 2016 werd door de afdeling educatie (Claudia Bolhaar, Karin Kruijver en Joke Fieseler) afgesloten met een kleine presentatie van de educatieve-programma's in het kabinetje tijdens *Dromen over feest!*

Drie basisscholen werkten hieraan mee: groep 1 en 2 van de Pionier uit Wormerveer met getekende en blauwgekleurde smuigerkaarten, groep 7 van de Wormer Wieken uit Wormer met gemaakte 'selfies' en beschilderde tegeltjes met spreken en tot slot groep 3 en groep 4 van de Piramide uit Koog aan de Zaan met versierde 'staande horloges' en aankleedpoppen met feestkleding voor de feestdagen. We hebben veel positieve reacties ontvangen en zelfs de krant gehaald!

2015 was verhoudingsgewijs een druk jaar geweest, omdat het Zaanse Museum i.v.m. de herinrichting geen schoolgroepen kon ontvangen. In 2016 konden wij toch 1654 leerlingen ontvangen c.q. bezoeken met onze programma's.

Programma:	Groep:	Aantal groepen:	Aantal leerlingen:
		2015 2016	2015 2016
Trijntje vertelt (in het HBH)	1-2	19 10	566 300
Trijntje op reis (op school)	1-2	27 19	692 478
Grietje en Jan (op school)	3-4	5 19	125 441
Maartje (in het HBH)	4-5	13 7	395 205
Op de stoep (in het HBH)	7-8	1 7	20 230
		-----	-----
		65 62	1798 1654

VRIJWILLIGERS

[Leonore Olde & Fenny Jonker]

Het vrijwilligersteam bestond in 2016 uit 51 onbezoldigde medewerkers. Zij spanden zich voor de publieksbegeleiding en het onderhoud van het pand en de tuin. De coördinatie werd in toenemende mate behartigd door bestuurslid Fenny Jonker in nauw overleg met Leonore Olde.

Op 16 januari 2016 organiseerde het bestuur een gezellige nieuwjaarsbijeenkomst in ons huis. Daarnaast organiseerden Ria Schavemaker en Tineke Meijer de volgende excursies:

- Museum van Eesteren, te Amsterdam Sloterveer [3 februari]
- Dorpswandeling Krommenie [20 april]
- Kasteel Assumburg, te Heemskerk [15 juni]
- Kasteel Marquette te Heemskerk [10 augustus]
- Huis van Hilde te Castricum [5 oktober]
- De expositie "Empire aan de Zaan" in Museum Zaanse Tijd te Zaanam [14 december]

Gedurende 2016 hebben tweemaandelijks vrijwilligersvergaderingen plaatsgevonden, waarvan verslagen zijn bijgehouden. Dagelijkse zaken zijn genoteerd in het Logboek voor de gastvrouwen en -heren.

Voor de interne communicatie stelde bestuurslid Pier van Leeuwen twee edities (31 en 32) samen van het digitale interne nieuwsmagazine "DigiBreet", naast een speciale editie n.a.v. het bezoek aan Kasteel Marquette.

Excursies Kastelen Assumburg [boven] en Marquette [onder]

Excursie Museum van Eesteren en Nieuw West

Bestuursleden Fenny Jonker en Else Valk tijdens de excursie naar kasteel Marquette op 10 augustus 2016

PUBLIC RELATIONS EN COMMUNICATIE

In de nazomer van 2016 verscheen een special van onze gedrukte **nieuwsbrief**, die geheel in het teken stond van Jacob Honig Janszoon Junior en het papierbedrijf J. HONIG & ZOON(EN). Opmaak werd wederom belangeloos verzorgd door Laura Verburg.

Ten behoeve van de publiciteit werden n.a.v. de publieksactiviteiten weer diverse **affiches** gedrukt en verspreid naar ontwerp van Laura Verburg.

Voorts verschenen er meerdere **persberichten** in de lokale en regionale pers en wijdde het Noord-Hollands Dagblad wederom paginagrote **artikelen** van de hand van José Pietens aan de expositie over Jacob Honig Jsz. Jr..

Het kwartaalblad **Zaans Erfgoed** publiceerde in 2016 meerdere artikelen van de hand van onze bestuursleden George Slieker en Pier van Leeuwen, zoals:

- **Cornelis en Jan Honig: Zaans witpapier wereldwijd** [P.v.L., ZE 56, Voorjaar 2016]
- **Jacob Honig Jsz. Jr.** [G.S., ZE 57, zomer 2016]
- **Riemkappen: Van wikkel tot prentkunst** [P.v.L., ZE 57, Zomer 2016]
- **J. Honig & Zoonen (1765-1837): Papierfabrikeurs tussen Revolte en Restauratie** [P.v.L. ZE 59, Winter 2016]

Een door amateur-archeoloog Menno de Boer geconcipteerd artikel over de verzameling archeologica uit het voormalige koetshuis van de familie Breet is op verzoek van de bruikleengever niet gepubliceerd.

Krantenbericht uit NHDB Zaanstreek, 17.10.2016

Op 23 januari kwam het Honig Breethuis aan bod in een aflevering van **“Verborgen Verleden”** rond Teun van de Keuken. Over de opnames voor deze uitzending kon u reeds lezen in ons vorige Jaarverslag.

N.a.v. het bestuursbesluit een regelmatige **digitale nieuwsbrief** te doen verschijnen, alsook de wens de bestaande website beter aan te laten sluiten bij het hedendaagse gebruik van *smartphone* en *tablet*, is besloten de website volledig te vernieuwen. Voorbereidingen hiertoe zijn getroffen door vrijwilligster Wietske van Soest in nauwe samenspraak met verantwoordelijke bestuursleden. Dit heeft er toe geleid dat in de loop van 2016 door het bedrijf Spin in het Web een geheel **nieuwe website** is gebouwd, die op 4 februari 2017 de vuurdoop beleefde. Daarmee ging ook de eerste editie van de digitale nieuwsbrief **BERICHT** van het HBH uit.

Tot deze lancering hield vrijwilliger Jan Kroonenberg de bestaande website bij. Ook werden regelmatig berichten gepost op Facebook.

FINANCIEN

[door Armando Palermo]

De exploitatie sloot in 2016 af met een mooi positief resultaat ad € 1.737.

Vanaf 2015 ontvangen we jaarlijks een vaste bijdrage van de Gemeente Zaanstad. In de begroting is nog uit gegaan van de oude situatie.

De entreegelden liggen boven de begroting en boven die van 2015. Dit omdat we nu beter het beheer van de museumjaarkaart hebben aangepakt en er per saldo meer bezoekers zijn binnengekomen.

De post Educatie is flink gestegen. De uitbating is hoger dan begroot maar iets lager dan in 2015.

De evenementen vallen lager uit. Dit komt met name doordat het Piano forte festival niet meer via de kas van het HB verloopt.

De contributie daalt, maar ligt enigszins in de lijn der verwachtingen.

De kosten die wij in 2016 gemaakt hebben lopen in de pas met de begroting en in vergelijking met het vorige jaar.

De begroting wijkt her en der wel af, maar dit komt omdat destijds de begroting anders is opgesteld. Dit is voor het jaar 2017

aangepast. De kosten laten zich dan ook het beste vergelijken met de realisatie van 2015.

Het onderhoud aan het pand is lager dan in 2015. Met name op schoonmaakkosten en de bewaking hebben we forse besparingen weten te realiseren.

Het beheer en onderhoud van de collectie loopt in pas met 2015.

De kosten voor organisatie en administratie lopen eveneens in de pas met 2015.

De evenementen vallen lager uit. Educatie loopt in de pas met de opbrengsten, per saldo een batig saldo. De post uitbating loopt in de pas, de opbrengst is zelfs hoger geworden.

De kosten voor promotie enz. is fors gestegen. Dit wordt verklaard doordat wij in 2016 voor bijna € 3.000 hebben uitgegeven t.b.v. het verkrijgen van de beoogde status van geregistreerd museum.

Daarnaast is er gedoteerd aan de voorziening aankopen. Dit om reserves verder uit te bouwen en deels om de voorziening die we in het verleden hebben aangesproken weer aan te zuiveren.

Het positieve resultaat voegen wij toe aan de reserves van de Vereniging. Hiermee wordt onze vermogenspositie verder versterkt.

Ik vertrouw erop hiermee voldoende te hebben toegelicht.

BIJLAGE 1. De “Postruiter” terecht!

Een verloren gewaand museumstuk is terecht! De catalogus van de Collectie “Jacob Honig Jsz. Jr.” uit 1914 vermeldde een gegraveerde koperplaat met voorstelling van een postruiter, waarmee door de ‘papierfabriekeurs’ C. & J. HONIG Breet riemkappen voor velijnpapier werden gedrukt. De originele koperplaat, gegraveerd door J. Mulder, werd geruime tijd vermist, maar dook onlangs op in het depot van het Zaans Museum. Van deze voorstelling zijn afdrucken bewaard in zwarte en rode inkt in twee varianten. Een van de prenten is gegraveerd door J. Mulder, de andere door N. van der Meer en kent de datering 1816. Beide versies zijn geëxposeerd in het Honig Breethuis.

De plaat toont de spiegelbeeldige gravure van een postruiter met posthoorn met op de achtergrond een papiermolen (n.a.w. De Veenboer) en een imkerij, verwijzend naar de firma naam C. & J. HONIG [BREET], die rond 1816 startte met de productie van velijnpapier, een fijne papiersoort bij uitstek geschikt voor gravures. Van de graveur J. Mulder (niet te verwarren met de 17^e eeuwse Amsterdamse graveur Joseph Mulder) is minder bekend. Hij was actief aan het eind van de 18^e en begin 19^e eeuw en graveerde onder meer een “Gezigt van de Utrechtse zijde op de Hooge Sluis en de stad Amsterdam” naar een tekening door Haatje Pieters Oosterhuis en uitgegeven door J.C. van Kesteren. [Coll. Stadsarchief Amsterdam]. Het Biografisch Woordenboek door A.J. van der Aa uit 1869 vermeldt voorts een gravure van zijn hand naar een werk van Jan Steen.

De variant van de riemkap is gegraveerd door de meer bekende Noach van der Meer jr. [Leiden, 1741 - Amsterdam, 1822], een medewerker van de beroemde graveur Reinier Vinkeles [Amsterdam, 1847 - Amsterdam, 1816]. Van diens zoon Abraham Reinz. Vinkeles [Amsterdam, 1790 – gest.

na 1864] is een ontwerp in aquarel uit 1817 bewaard in het Gemeentearchief Zaanstad voor een riemkap met postruiter voor Van der Ley. De postruiter vormde een geliefd motief op riemkappen en werd onder meer gevoerd door de Adriaan Rogge in Zaandam en de Zaandijker papierfabrikanten J.C.A. van der Ley, C. & J. Honig Breet, J. Honig & Zoon(en), J. Kool (& Comp.) en Blauw en Briel. Voorbeelden zijn te vinden op het Gemeentearchief Zaanstad in de verzameling van “Jacob Honig Jsz. Jr.” en de Stichting Archief Honig(h). De recentelijk teruggevonden koperplaat zal binnenkort te zien zijn in de vaste presentatie C & J HONIG BREET - 3 Generaties Zaans Papier”.

Krantenbericht uit NHDB Zaanstreek, 2.3.2017

BIJLAGE 2. Antiquarische boeken

Lijst van antiquarische boeken, afkomstig uit de voormalige Bibliotheek van de Doopsgezinde Gemeente Koog-Zaandijk [schenking d.d. 14/5/2016]:

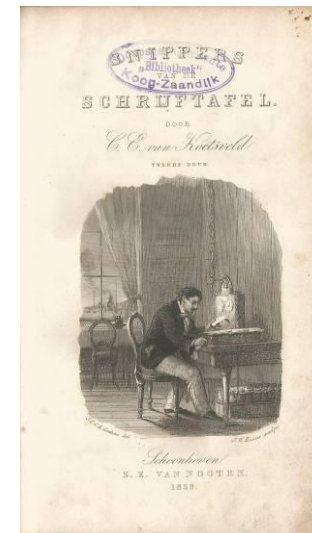
Illustratie uit "David Copperfield" door Charles Dickens

- Losse bladen uit Fanny's Fern's Portefeuille. (A.C. Kruseman, Haarlem, 1833) [2^e druk] Frontispiece: Chs. Rochussen del. Konle. Lith. v. C.W. Mieling
- E.A. Borger: Leerdredenen. Tweede Deel. (G.T.N. Suringar, Leeuwarden, 1821; 1848). Zesde druk.
- J.Herman de Ridder: Een tafelboek (S.E. van Nooten, Schoonhoven, 1853) Frontispiece: H.F.C. ten Kate del. D.J. Sluyter sculps.
- C.E. van Koetsveld: Snippers van de schrijftafel. (S.E. van Nooten, Schoonhoven, 1853) [Tweede druk]. Frontispiece: J.C. d'A. Gerkens del. J.W. Kaiser sculps.

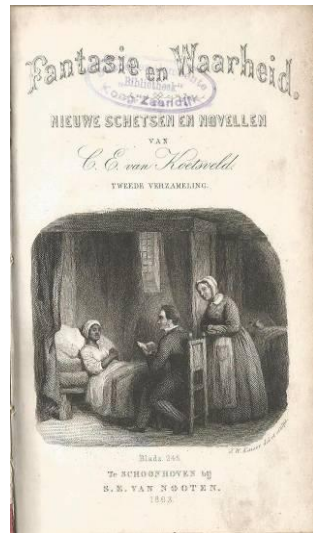
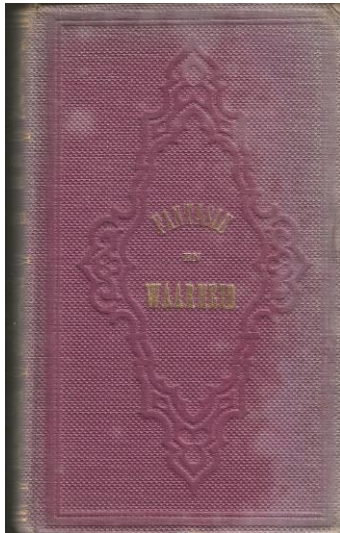
- C.E. van Koetsveld: Fantasie en Waarheid – Nieuwe schetsen en novellen. Tweede verzameling. (S.E. van Nooten, Schoonhoven, 1863) Frontispiece: J.W. Kaiser del. et sculps. NB: *insectvraat*
- J.P. de Keyser: Neerlands Bibliotheek – Oorspronkelijke romans, schetsen en novellen van hedendaagse auteurs. Tweede deel. (D.A. Thieme, Arnhem, 1865). Met werk van Dr. M.P. Lindo, Mevr. A.L.G. Bosboom-Toussaint, J.J. Cremer, Johs. Hk. Jonkers, J. Hoek, A.C.W. Staring, Dr. H.J. Broers, De oude Heer Smits, A.H. van der Hoeve, Chonia, B.T. Lublink Weddik.
- C.P. Thiele: Gedichten (S. & W.N. van Nooten, Schoonhoven, 1874). Tweede druk. Met opdracht Jongelingsvereniging "Pots Stichting".
- A.H. van der Hoeve: De wereld in 't klein (J.H. Gebhard & Co., Amsterdam, z.j.). Tweede druk. Frontispiece: K.F. Blomble del. C.C.A. Last Lith. Steend. V. P. Blommers te 's Hage. 2^e afbeelding: J.E. Mand del. C.C.A. Last Lith. Steend. V. P. Blommers te 's Hage. NB: *1 ontbrekende pagina*.
- Charles Dickens: David Copperfield. Tweede deel. (H.A.M. Roelants, Schiedam, z.j.). Vertaling van C.M. Mensing.

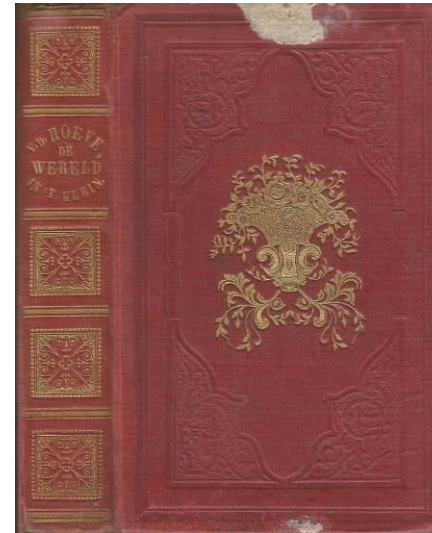
Losse Bladen (1833)

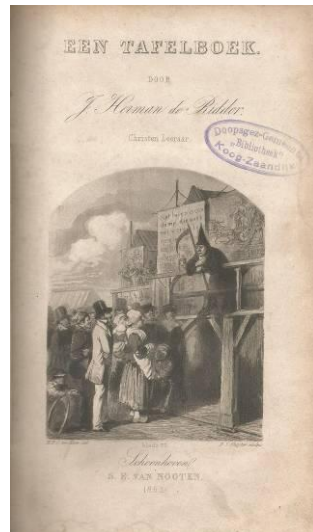
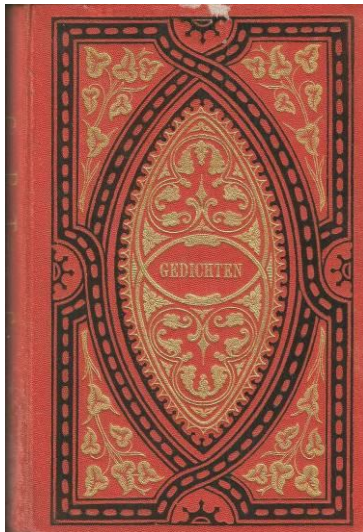
Snippers van de schrijftafel (1853)

Fantasie en waarheid (1863, boekomslag en titelblad)

De wereld in het klein (z.j., boekomslag en titelpagina)

C.P. Thiele: Gedichten (1874) Een tafelboek (1853)

Ex Libris stempels van de Bibliotheek der Doopsgezinde Gemeente Koog-Zaandijk en de Groothertogelijke Regeringsbibliotheek, Schwerin.

De afgestoten bibliotheekboekjes zijn thans ondergebracht in de kast onder de lezaar in het kantoor van de heren Breet. Hier zijn ook opgenomen zeven delen uit de "Reformationshistorische Deutsche Schriften" van Maarten Luther in een uitgave uit 1826-1851, afkomstig uit de Grossh. Regierungsbibliothek en de Realschule in Schwerin. [schenking PVL].

BIJLAGE 3. Tegeltafel 'De Herderin'

Sinds kort is de presentatie van het Honig Breethuis een fraai object rijker. Het betreft een tegeltafel met de voorstelling van de Zaanse zeskante papiermolen "De Herderin" (1690 - 1830) met droog- en voorraadschuur en woning. Aan de onderzijde brengen interieurscènes het scheuren en sorteren van lommen en het scheppen van papier in beeld. Onder de afbeelding valt te lezen: 'Uit afgesleeten linnendoeken. Hier op te koop, daar te zoeken. Gewasschen en tot pap gebragt, verschijnt papier, zoo waardgeacht. Anno 1769'. Deze tekst is ontleend aan een rijmpje van Jan Luyken uit 1694. Het fraaie tableau met rococo versieringen bestaat uit 76 beschilderde blauwwitte tegels. Het is naar alle waarschijnlijkheid vervaardigd door de Makkummer tegelschilder Gatze Sytses (ca. 1724 – 1799), met name bekend van zeestukken en schepen.

Gezien de vorm moet het oorspronkelijk hebben dienstgedaan als schoorsteenstuk. Dankzij de speurzin van wijlen Simon Honig (1942 – 2008) kon met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid worden aangenomen, dat het tableau in 1769 door de Wormerveerse koopman/papierfabrikant Dirk Blaauw besteld is, ter verluchting van zijn kantoor in het pasgebouwde pakhuys 'De drie papierbalen'. Tot 1897 was het aanwezig in pakhuys annex kantoor 'De drie papierbalen' in Wormerveer. Na de sloop kwam het tegeltafel bij Van Gelder en Zonen in Amsterdam terecht tot het in 1995 werd aangeboden in de antiekhandel.

De gevelsteen van het oorspronkelijke pakhuys van Dirk Blaauw is reeds kort na 1940 in de gevel van het Honig Breethuis aangebracht, toen dit pand als museum in gebruik werd genomen. Tot de liquidatie in 1838 had de firma Blaauw & Briel naast de Herderin ook molen de Herder in bezit, die daarop vier jaar in bedrijf was bij C. & J. HONIG BREET. Het tableau vormt een bruikleen van het Zaanse Museum, die dit stuk in 1996 verwierf

en sindsdien exposeerde onder inv.nr. ZM-12156. Bij de herinrichting keerde het niet terug in de opstelling, zodat het beschikbaar kwam voor het Honig Breethuis. Voor de nieuwe presentatie werd het tableau voorzien van een eiken lijst.

Het tegeltafel [ZM-12156], voorzien van nieuwe lijst, in de gang van het Honig Breethuis, 2016

BIJLAGE 4. Napoleon-horloge's

Het vroeg-19e eeuwse dameshorloge uit Belgisch privébezit kent een uurwerkkast met identieke maatvoering, zijnde ca. 3.4 cm in diameter buitenomvang. In het oog springend is de op deze kast aangebrachte letter "N" als monogram van keizer Napoleon, uitgevoerd in goud, omringd door een lauwerkrans en bezet met parels, op Pruisisch blauwe email. De achterzijde is voorzien van een ster, eveneens bezet met parels.

Daar waar het dameshorloge uit Zaanse bezit is voorzien van een smaragdgroene email en meerdere kleine vijfpuntige sterren, telt het horloge uit Belgisch bezit 1 grote vijfpuntige ster, omgeven door Pruisisch blauwe email. Bovendien is dit laatste exemplaar voorzien van een kroontje (in rode email) boven de initialen. Dit zelfde detail is toegepast bij het smaragdgroene dameshorloge in bezit van het Musée Fontainebleau, alsmede bij een vergelijkbaar exemplaar uit 1813, voorzien van de initialen van keizerin Marie-Louise, dat aan de keerzijde voorzien is van een door een lauwerkrans omgeven bij, gevat in Pruisisch blauwe email. [Veilinghuis Bonhams, 2014].

T.a.v. het gouden spilleganguurwerk valt te melden dat dit is voorzien van een wijzerplaat in witte email met gave Romeinse cijferaanduiding. Het opwindgat is volgens Frans gebruik aan de voorzijde aangebracht op 11 uur. Het uurwerk is voorzien van het serienummer 7574, hernomen in de beugel, waarin bovendien een meesterstempel met haan, een goudstempel en een onleesbaar (douane?) stempel valt te onderscheiden. De uurwerkkast draagt het nummer 48.

Zowel uurwerk als de fraai gedecoreerde kast verkeren in een uitmuntende staat. We mogen concluderen dat de keizerlijke dameshorloges uit Zaanse en Belgisch bezit deel hebben uitgemaakt van een

bestelling die Napoleon I in het eerste decennium van de 19^e eeuw plaatste bij de Parijse firma Nitot & Fils. Van het Zaanse exemplaar is gedocumenteerd dat het aan een Zaanse burgermeisje cadeau werd gedaan n.a.v. het kortstondige bezoek, dat Napoleon en zijn tweede echtgenote Marie Louise in 1811 bracht aan Zaandam. Mogelijk dat de vergelijkbare exemplaren voorzien van een gekroonde initialen bestemd waren voor belangrijkere ontvangers.

Meer over het horloge uit de collectie "Jacob Honig Jsz. Jr." valt te lezen in het boekje over het Tsaar Peterhuisje.

De beide Napoleonhorloges vergeleken [foto's: Patrick de Landstheer]

BIJLAGE 5.

Gekalligrafeerde gelegenheidsgedichtjes van Maartje Jbdr. Breet uit 1817-1819

Het Gemeentearchief Zaanstad bewaart vele schatten op papier, waaronder diverse persoonlijke documenten, die inzicht geven in de diepere roerselen van de mens. Hiertoe behoren een twaalfstal gekalligrafeerde wensen op rijm, tussen 1817 en 1819 aan haar ouders en grootouders geschreven door de doopsgezinde papierfabrikeursdochter Maartje Jacobsdochter Breet (1807-1885). Maartje was de jongste dochter van het gezin Breet-de Jager. Ze is geboren te Zaandijk op 5 september 1808 en ten tijde van haar proeven in dichtkunst tussen de acht of negen en elf jaar oud. De gelegenheidsgedichtjes getuigen van haar plichtsbesef, mededogen en geloof in de Heiland Jezus Christus en 't Alvermogen, kortom van haar goede opvoeding, zoals men van een doopsgezind meisje uit het begin van de 19^e eeuw mocht verwachten. In november 1817 werd Maartje als negenjarig meisje geportretteerd in pastelkrijt door Wijnand Esser. Daarmee is ook bekend hoe zij er uit zag toen ze haar zielenroerselen in schoonschrift aan het papier toevertrouwde. Op 1 Januari 1817 schreef zij een Nieuwjaarswensch aan haar geliefde grootmoeder, op een voorbedrukt vel papier met watermerk van de firma Adriaan Rogge uit Zaandam. Ergens in hetzelfde jaar schreef zij tevens een Verjaarswensch aan haar geliefde grootmoeder. Het is onduidelijk of het daarbij om haar oma van vaders- of van moederszijde gaat.

Nieuwjaars-, Verjaar-, Pinkster en Kermiswensen

Slechts één nieuwjaarswens is gericht aan haar geliefde grootvader Jan Evertsz. de Jager (1742-1820) en grootmoeder Aagje Willems Ayer (1742-1819) en moet derhalve dateren van voor 1819, het sterfjaar van haar

oma van moederszijde. Haar opa van vaderszijde, Cornelis Jacobsz. Breet (1739-1806), stierf twee jaar voorafgaand aan Maartjes geboorte. De andere nieuwjaarswensen zijn gericht aan haar geliefde grootmoeder (mogelijk haar oma van vaderszijde, Grietje Klaas Nen (1744-1826), weduwe van Cornelis Jacobsz. Breet) en haar beide ouders, Jacob Cz. Breet (1747-1787) en Grietje Jans de Jager (1776-1837). Deze dateren uit 1818 en 1819. Maartjes inlevingsvermogen blijkt uit het besef dat haar geliefde grootmoeder en 'hartsvriendin' reeds enige jaren haar echtgenoot moet missen. Zo schrijft zij:

'Dat 't liefdrijk Alvermogen u dit nieuwe jaar voor verdre tegenheden, verdriet en smart bewaar. Zij droog de heete tranen die gij nog daaglijks schreit om hem die nu verheerlijkt God looft in de eeuwigheid.'

Doodsangst

Daarnaast zijn er verjaarswensen aan haar geliefde Grootmoeder, respectievelijk gedateerd 1817, 5 maart 1818 en 6 april 1819. In de wens uit 1818 heet het: *"Ja, 'k dank den wijzen schepper met eerbied, dat gij nog niet zijt weggenomen, Gij zijt een schat voor mij. Grootmoeder blijf nog lange een voorbeeld voor mijn jeugd en maak des even lange die vrucht van zuiv're deugd."* De datum van 6 april 1819 geeft aan dat het hier opnieuw haar oma van vaderszijde betreft: de dan 75-jarige Grietje Klaas Nen. In dit vers besluit het jonge meisje zelfs met oprechte doodsangst: *"Grootmoeder! O, ik denk met schrik aan 't vreeslijk uur van sterven zoo menig keer, want ik min u teer, ik zou u niet kunnen deren."* Bij het schrijven weet Maartje nog niet dat haar oma De Jager op 28 oktober van dat jaar zal sterven. Oma Breet overlijdt zeven jaar later op 30 juli 1826.

Levensvreugde

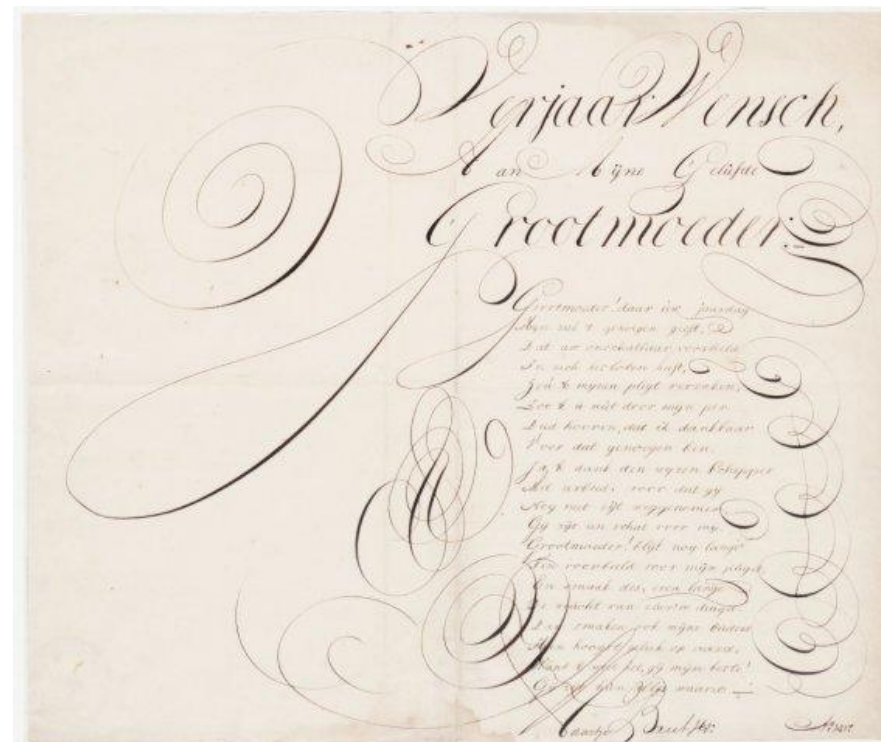
Voorts zijn er Pinksterwensen, gericht aan haar geliefde grootmoeder en ouders uit 1819, alsmede een ongedateerde Kermiswensch aan haar grootmoeder. De Kermiswensch benadrukt meer de levensblijheid die de

kinderziel ook moet hebben gekend. Hier heet het: *“Het strookt met deugd en zeden dat zich de mensch vermaakt, daar hij, om wijze reden, steeds naar verpozing haakt: Het jarelijksch vermaken is daarom niet te laken.”* De ware vreugde kan uiteraard slechts in het geloof worden gevonden. Dit komt goed tot uiting in de beide Pinksterwensen. Zo schrijft Maartje aan haar oma: *“Ja, liefdrijk voorwerp van mijn hart! Die geest moet u geleiden, tot aan het oogenblik van smart, het oogenblik van scheiden, Dan zal de boosheid u geen druk, geen bangen kommer baren: En, o bidt God dat dit geluk ook mijn ziel moge ervaren, bid dat zijn geest mij ook bestraal! Mij hoed’ voor ’s wereldslagen om, eindelijk, ook den zegepraal in ’t sterven weg te dragen.”*

Watermerk

De gekalligrafeerde wensen zijn keurig geschreven met pen en inkt in een zwierig handschrift met fraaie sierkrullen en lussen. Het handgeschepte papier is – hoe kan het anders? – getuige het watermerk afkomstig van de papiermolens van het familiebedrijf C. & J HONIG BREET. De grote vellen witpapier zijn vervaardigd volgens de velijnteknik, die vanaf ca. 1816 op de Zaanse molens werd toegepast. De kwaliteit van dit papier liet het kalligraferen optimaal toe, omdat er geen hinderlijke afdrukken van de ribben van het schepraam meer in voorkwamen. Van geen van de overige kinderen van het gezin Breet zijn dergelijke proeven van schoonschrift bewaard gebleven, al schijnt broertje Jan ook een vaardige hand in het schrijven en tekenen te hebben gehad. Maartje Breet was de meest kinderrijke telg uit het gezin. Zij huwde op 16 september 1832 Willem Honigh en kreeg één zoon en zes dochters, die de volwassen leeftijd bereikten. Maartje ontsliep op 5 maart 1885 op 76-jarige leeftijd.

NB: De gekalligrafeerde wensen zijn geregistreerd onder Bibliotheek-nummer 14369 en de fotonummers 12.0105 en 12.0110. De voorbedrukte nieuwjaarswensch van 1 Jan. 1817 [foto rechts onder] kent nog een inventarisnummer [GAZ, Papiercollectie SAH].

**Maartjes verjaarswensch aan haar geliefde Grootmoeder, 1817
[GAZ 12.0105]**

**Pastelportret (Wijnand Esser, Nov. 1817)
en Nieuwjaarswensch aan haar geliefde Grootmoeder, 1 January 1817**

BIJLAGE 6. Tekeningen van de hand van Jacob Cz. Breet en Jan Jbz. Breet.

[G.A.Z.; S.A.H. 328 & 329]

1. *J.C. Breet, 1790*: Kloostercomplex. Gewassen inkt. Watermerk C & I HONIG / Hollandse Tuin Pro Patria.

2. *J.C. Breet, 1789*: *Muiderslot*. Gewassen inkt. Watermerk C & I HONIG / Hollandse Tuin Pro Patria.

3. *J.C. Breet, 1789*: Zittende dame met huisdieren in siertuin. Gewassen inkt. Watermerk C & I HONIG

4. *J.C. Breet, 1789*: Landschapje met stellingmolen. Gewassen inkt. Watermerk Hollandse Tuin Pro Patria.

5. *J.C. Breet, 1790*: Landelijk tafereel met ruïne en figuren met vee. Gewassen inkt. Watermerk Hollandse tuin / Pro Patria.

6. *J.C. Breet, 1790*: Landelijk tafereel bouwwerk en figuren met vee. Gewassen inkt. Watermerk C & I HONIG.

7. *J.C. Breet, 1790*: Stadspoort met omringende huizen. Gewassen inkt. Watermerk C & I HONIG / Hollandse Tuin Pro Patria.

8. *Jan Breet*: Vogel op tak. Potlood. Zonder watermerk.

9. *Jan Breet*: vogel met kuif op tak. Potlood. Zonder watermerk.

10. *Jan Breet*: Vogel op tak. Pen en gouache. Watermerk C & I HONIG

11-16. Boekje met 6 landelijke tafereeltjes. Pen en inkt. Ongesigneerd. Watermerk Hollandse tuin / Pro Patria C & I HONIG. Ingebonden in omslag van bedrukt sierpapier. Toegeschreven aan J.C. Breet.

17. *Poort tot Leerdam*. Rood krijt. Ongesigneerd. Zonder watermerk. Toegeschreven aan J.C. Breet.

18. *Bijlhouderstooren tot Utrecht*. Rood krijt. Ongesigneerd. Watermerk Hollandse tuin / Pro Patria. Toegeschreven aan J.C. Breet.

19. Classicistisch landhuis met tuin. Potlood en gewassen inkt. Watermerk Bijenkorf J HONIG & Z. Toegeschreven aan J.C. Breet.

20. Landelijk tafereel met huisje, bomen en liggend rund. Ongesigneerd. Watermerk Hollandse tuin / Pro Patria. Toegeschreven aan J.C. Breet.

21. Stadspoort met stellingmolen en stadsgracht. Potlood. Ongesigneerd. Watermerk (I)V Patria. Toegeschreven aan J.C. Breet.

22. Stadspoort met stadsgracht en trekschuit. Potlood. Ongesigneerd. Watermerk C & I HONIG / VRYHEID PRO PATRIA EJUSQUE LIBERTATE in gekroonde medaillon met leeuw. Kroon met Vrijheidsboom. Toegeschreven aan J.C. Breet.

23. Landelijk tafereel met rundvee en melkende boerin. Potlood. Ongesigneerd. Watermerk VRYHEID PRO PATRIA EJUSQUE LIBERTATE in gekroonde medaillon met leeuw. Kroon met Vrijheidsboom. Toegeschreven aan J.C. Breet.

24. Landelijk tafereel met geboomte. Potlood. Ongesigneerd. Watermerk J & C HONIG. Toegeschreven aan J.C. Breet.

1. J.C. Breet, 1790: Kloostercomplex. Gewassen inkt.
Watermerk C & I HONIG / Hollandse Tuin Pro Patria.

3. J.C. Breet, 1789: Zittende dame met huisdieren in siertuin.
Gewassen inkt. Watermerk C & I HONIG

2. J.C. Breet, 1789: Muiderslot. Gewassen inkt.
Watermerk C & I HONIG / Hollandse Tuin Pro Patria.

4. J.C. Breet, 1789: Landschapje met stellingmolen. Gewassen inkt. Watermerk
Hollandse Tuin Pro Patria.

5. J.C. Breet, 1790: Landelijk tafereel met ruïne en figuren met vee.
Gewassen inkt. Watermerk Hollandse tuin / Pro Patria.

6. J.C. Breet, 1790: Landelijk tafereel bouwwerk en figuren met vee.
Gewassen inkt. Watermerk C & I HONIG.

7. J.C. Breet, 1790: Stadspoort met omringende huizen.
Gewassen inkt. Watermerk C & I HONIG / Hollandse Tuin Pro Patria.

8. Jan Breet: Vogel op tak. Potlood. Zonder watermerk.

9. Jan Breet: vogel met kuif op tak. Potlood.
Zonder watermerk.

10. Jan Breet: Vogel op tak. Pen en gouache.
Watermerk C & I HONIG

S.A.H. Ongenummerd. J. Breet: Rouwende. Potlood.
Watermerk C & I HONIG
[Opgenomen in de presentatie "C & J HONIG BREET – 3 Generaties Zaans
Papier"]

BIJLAGE 7. ZAA NWIKI: Honig Breethuis

Honig Breethuis: Papierfabriekswoning aan de Lagedijk 80 te Zaandijk, sinds 1940 in bezit van de gemeente Zaandijk [sedert 1974 Zaanstad] en in gebruik als museum. Het pand werd rond 1710 gebouwd door de Zaandijker witpapierfabriekur Cornelis Jbz. Honig (1683-1755) ter firma C & J HONIG, die er met zijn gezin zijn intrek in nam. De kamer aan de dijkzijde werd rond 1765 uitgerust met een rococo schouw en een bedstee. Nadat de oudste zoon, Jacob Cz. Honig (1707-1770), kinderloos stierf, kwam de woning in bezit van Cornelis Jbz. Breet (1739-1806). Naar alle waarschijnlijkheid werden hier diens kinderen Aagje, Jacob en Klaas Breet geboren.

Na het overlijden van Grietje Klaas Nen, de weduwe van Cornelis Breet, viel de woning in 1826 toe aan de oudste zoon, Jacob Cz. Breet (1747-1787), die er met zijn echtgenote, Grietje Jans de Jager (1776-1837) en hun jongste twee kinderen, Maartje en Jan, en hun personeel introk. Jacob Breet gaf rond 1829 opdracht een nieuw luchthuis te bouwen achter het woonhuis. Dit luchthuis aan de Zaanzijde behoort sinds de oudste opnames van J. Breebaard tot de meest gefotografeerde pittoreske dorpsgezichten van Zaandijk. De kamer aan de dijkzijde van het pand werd voorzien van door de Amsterdamse behangselschilder Willem Uppink gesigioneerde en in 1830 gedateerde behangsel-schilderingen. Jan Jbz. Breet (1815-1892) was met zijn echtgenote Maartje Kd. Breet (1817-1880) de laatste papierfabriekur uit dit geslacht, die het huis tot zijn dood bewoonde. Hij stierf kinderloos.

Nadien kwamen in dit pand ter wereld: Eva Honig (1896-1981), dochter van Cornelis Honig Csz. (1867-1931) en Cornelia Dil (1869-1943), Alida Maria Petersen (1894-1969), dochter van Wilhelmus Johannes Petersen en Alida Pos, alsook Jan Peverelli (1914-1944), zoon van Karel Johan Peverelli en Neeltje Huisman. Nadat de laatste bewoonster, de ongehuwde mej. Neeltje Willems de Jager (1861-1940), dochter van de koopman en stijfselabrikant Willem Evertsz de

Jager (1813-1890) en Maartje Kuijper (1831-1911), stierf, werd het pand door NV Zaanlandsche Stoomdrukkerij vh. E.N. Smit Ez. geschonken aan de toenmalige gemeente Zaandijk teneinde hier de Zaanlandsche Oudheidkamer in onder te brengen.

Dit streekmuseum gebaseerd op de Zaanlandsche Oudheidkundige Verzameling "Jacob Honig Jsz. Jr." en oorspronkelijk gehuisvest in het toenmalige raadhuis Zaandijk, werd bij het 100-jarig bestaan in 1992 omgedoopt tot Zaan Historisch Museum. In 1998 werd de collectie overgebracht naar het nieuw opgerichte Zaan Museum. Het museum pand kreeg in 1999 een doorstart als woonhuismuseum onder de naam Honig Breethuis, gebaseerd op de bewoningsfase tijdens het tweede kwart van de 19^e eeuw door Jacob Cz. Breet en zijn gezin. Het museum werd en wordt geëxploiteerd door de Vereeniging tot Instandhouding en Uitbreiding der Zaanlandsche Oudheidkundige Verzameling "Jacob Honig Jsz. Jr." (opgericht 5 mei 1891), ook aangeduid als Zaanlandsche Oudheidkundige Vereeniging "Jacob Honig Jsz. Jr.". Tegenwoordig voert de vereniging de naam Vereniging "Jacob Honig Jsz. Jr." | Honig Breethuis. Sinds 2015 is op de bovenverdieping van het luchthuis een vaste presentatie ondergebracht over het papierbedrijf C & J HONIG BREET, dat in handen was van vijf opeenvolgende generaties bewoners-papierfabriekurs.

Rijksmonument nr. 40110 (ingeschreven 17 november 1967). Bakstenen huis met verdieping en schilddak, gebouwd in 1708, gewijzigd 1765 en 1830. Gesneden deur en snijraam in Lodewijk XVI-stijl in een omlijsting met verdiepte pilasters - waarin zijlichten - en Ionische kapitelen. In voorgevel vier van elders afkomstige gevelstenen. Zowel boven de voor- en boven de achtergevel een houten dakkapel met vleugelstukken. Haakse achtervleugel van baksteen met houten dakkapel, voorzien van vleugelstukken en een gebogen fronton. In het verlengde hiervan een bakstenen aanbouw, 1830, met hoekvensters, een rijkversierd houten voorschot met fronton en topguirlande en een houten dakkapel, met fronton en zijmeanders. Houten vlonder met een borstwering, die prijkt met ovale kussenpanelen. Voorkamer met schoorsteenmantel, deuromlijsting, lambrisering e.d. in rococo-stijl en geschilderd behang door W. Uppink, 1830; dessus-de-porte en bedstedewand uit dezelfde tijd als het behang. Keuken in de achterbouw met tegelschouw en betimmering, 18e eeuw. Zaankamer uit 1830 met betimmering, snijwerk, nisschouw en gesneden plafond.

BIJLAGE 8. Expositie over leven en werk Zaandijkse papierfabrikant Jacob Honig

[Bron: Noord-Hollands Dagblad, Editie Zaanstreek, door José Pietens, 3/8/2016]

ZAANDIJK - Hij had grote interesse in de Zaanse historie, beschreef deze in twee kloeke delen 'Zaanlandsche Geschiedenis' en verzamelde een grote collectie historische voorwerpen uit de Zaanstreek. Opvallend afwezig in de boeken van Jacob Honig Janszoon Junior (1816-1870) is het wereldberoemde Zaanse papier. Honig, telg van de bekende papiermakersfamilie uit Zaandijk, wijdde nauwelijks een woord aan papierfabricage en het familiebedrijf. „Iedereen in Zaandijk zat in het papier. Dat was kennelijk zó vanzelfsprekend voor Jacob, dat hij er een soort blinde vlek voor had en er niet over schreef”, zegt Pier van Leeuwen.

Voor het Honig Breethuis stelde Van Leeuwen een mini-tentoonstelling samen over leven en werk van Jacob Honig; een leven dat dit jaar exact twee eeuwen geleden begon. Jacob was de oudste van een gezin van vijf kinderen en groeide op aan de Lagedijk 100. Hij trouwde drie keer; zijn eerste twee echtgenotes stierven al op jonge leeftijd. In totaal kreeg hij acht kinderen, waarvan vijf met zijn derde echtgenote Neeltje Mulder. Zij woonden in koopmanshuis D'Mol, dat in 1970 naar de Zaanse Schans werd verplaatst en sinds enkele jaren bed & breakfast Heerlijk Slaapen herbergt.

Zoals gebruikelijk binnen de familie Honig, trad de oudste zoon in de voetsporen van zijn vader. Jacob was de zevende generatie die aan het roer stond van de papierfirma; én de laatste. In 1854 werd het bedrijf geliquideerd. „Het bedrijf was altijd vooruitstrevend geweest. Als eerste kon het echt wit papier maken. Maar toen de stoommachine in opkomst

raakte, hield de firma vast aan de ambachtelijke manier van werken met molens. Een inschattingsfout. Jacob zag de bui al aankomen, want al voor het einde was hij begonnen met een assurantiebedrijf.” Daarnaast was hij makelaar en later enkele jaren burgemeester van Zaandijk.

De Zaanlandsche Oudheidkamer

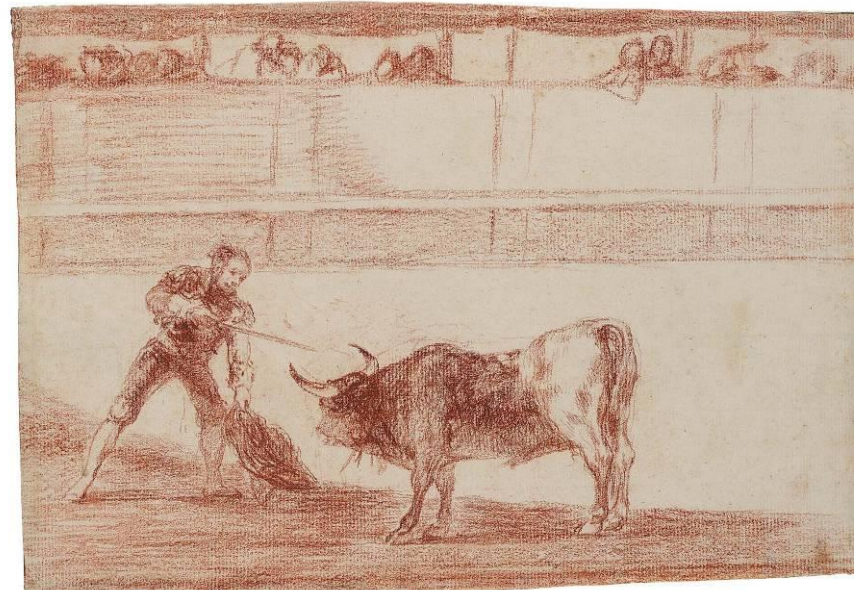
Voor schrijven, geschiedenis en schrijven over geschiedenis had Jacob als jongeman al belangstelling. „Hij leefde in de Romantiek en was een kind van zijn tijd. Het Koninkrijk der Nederlanden was net begonnen en men was naarstig aan het zoeken naar een culturele identiteit. Jacob was geïnteresseerd in de streek en door verder de tijd. Hij baseerde zich op geschreven bronnen en ging te rade bij de oudere generatie, die nog veel

wist te vertellen over vroegere tijden.” Hij werkte aan de ‘Zaanlandsche Jaarboekjes’ (1841-1854, allemaal gedrukt op Honig-papier) en schreef zo’n dertig romans en novelles, vaak gesitueerd in de vaderlandse historie. „In veel literaire kritieken uit die tijd wordt hem aangeraden zich toch vooral bij geschiedschrijving te houden.”

Dat deed Jacob met verve. Eigenhandig wakkerde hij de belangstelling voor de streekhistorie aan. Hij legde zich ook toe op het verzamelen van Zaanse voorwerpen. In 1874, vier jaar na Jacobs dood, waren veel objecten te zien bij een tentoonstelling over de Zaanse geschiedenis in De Burcht in Zaandam. Deze tentoonstelling wordt sinds 2014 ‘nagebootst’ in het Zaans Museum. Jacobs oudste zoon schonk de collectie in 1890 aan de gemeente Zaandijk. „Nadrukkelijk werd beoogd dat de collectie in stand wed gehouden én uitgebreid. Daardoor is niet meer precies na te gaan hoeveel voorwerpen Jacob zelf heeft verzameld. Het papier – zoals boeken en prenten – is terechtgekomen bij het Gemeentearchief Zaanstad – de andere voorwerpen bij het Zaans Museum en het Honig Breethuis. Jacobs collectie is misschien wel de belangrijkste op het gebied van de Zaanse historie.”

Alleen al om die reden zou zijn naam niet misstaan hebben op het namenlint met belangrijke Zaankanter in het stadhuis in Zaandam, vindt van Leeuwen. „Of op zijn minst zou er een zaal naar hem vernoemd kunnen worden in het stadhuis of het gemeentearchief. Jacob was tenslotte de grondlegger van de lokale geschiedschrijving.”

Expositie ‘Jacob Honig Janszoon Junior: notabele, huisvader, auteur en collectionneur’ is te zien van 6 augustus t/m 30 oktober in het Honig Breethuis (Lagedijk 80, Zaandijk). Zie www.honigbreethuis.nl

Goya: Stierenvechter, 1816

[tekening op papier van J Honig & Zoonen] Mus. of Fine Arts Boston

Waar Jacob Honig Janszoon Junior in zijn geschiedschrijving geen enkele aandacht had voor papierfabricage en de firma Honig, heeft het Honig Breethuis dat in de nieuwe tentoonstelling nadrukkelijk wel. De basis voor het bloeiende Zaandijkse bedrijf werd circa 1672 gelegd door Jacob Honigh. Zoons Cornelis en Jan zetten aanvankelijk samen het bedrijf voort, maar na enkele jaren ging ieder zijns weegs. De geschiedenis van de ‘tak Cornelis’ – die samen ging met de familie Breet – komt aan bod in het Honig Breethuis. Jacob is van ‘tak Jan’, van ‘J. Honig en Zoonen’. Op papier dit bedrijf zijn de eerste exemplaren gedrukt van de Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring (1776), de oudste stadsplattegrond van Sydney (1792) en het oudste Poolse papiergeld (1794). Ook de Spaanse schilder Francisco Goya gebruikte Zaandijks papier. In 1816 – Jacobs geboortjaar – maakte hij er een schets op van het latere schilderij ‘De stierenvechter’.

**Vereniging tot instandhouding en uitbreiding
der Zaanlandse Oudheidkundige
Verzameling Jacob Honig Jansz. Jr.**

Gevestigd te Zaandijk

JAARVERSLAG 2016

Inhoud

Pagina

Jaarverslag

3

Jaarrekening

Balans per 31 december 2016

5

Exploitatierekening over 2016

6

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

7

Toelichting op de balans per 31 december 2016

8

Toelichting op de exploitatierekening over 2016

10

Overige gegevens

13

Jaarverslag

Het bestuur van Vereniging tot instandhouding en uitbreiding der Zaanlandse Oudheidkundige Verzameling Jacob Honig Jans biedt hierbij haar jaarrekening aan voor het boekjaar dat geëindigd is op 31 december 2016.

Gang van zaken gedurende het boekjaar

Algemene informatie omtrent de rechtspersoon

De doelstelling van de Vereniging is dit jaar onveranderd gebleven.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2016

ACTIVA	31-12-2016	31-12-2015
(in euro's)		
Vaste activa		
<i>Verbouwing/aanpassingen</i>	24.024	29.501
Vlottende activa		
<i>Vorderingen</i>		
Handelsdebiteuren	-	-
Belastingen	415	970
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>2.035</u>	<u>18.415</u>
	2.450	19.385
<i>Liquide middelen</i>	46.143	23.427
 Totaal activazijde	 <u><u>72.617</u></u>	 <u><u>72.313</u></u>
 PASSIVA		
Eigen vermogen	9.298	7.607
Voorzieningen	63.138	63.138
Kortlopende schulden		
Crediteuren	181	1.568
Overige schulden en overlopende passiva	<u>-</u>	<u>-</u>
	181	1.568
 Totaal passivazijde	 <u><u>72.617</u></u>	 <u><u>72.313</u></u>

Exploitatierekening 2016

	Rekening	Begroting	2015
(in euro's)			
Baten			
Subsidie Gemeente Zaanstad	16.480	15.000	17.292
Contributies	2.455	2.500	2.905
Donaties/giften	500	500	600
Entreegelden	3.613	3.000	3.433
Evenementen	1.283	PM	3.346
Educatie	5.105	2.500	4.575
Verkopen	1.006	1.500	790
Uitbating	4.055	3.000	4.592
Overige inkomsten	24	750	100
Totaal van de baten	34.521	28.750	37.633
Lasten			
Onderhoud pand	6.413	3.000	9.021
Beheer inrichting HBh	285	6.800	1.046
Beheer ZOV collectie	4.121	5.650	4.160
Organisatie en administratie	4.826	1.750	5.383
Evenementen en tentoonstellingen	2.360	PM	3.937
Educatie	4.143	2.500	4.611
Uitbating	2.304	2.500	2.186
Promotie en publiciteit	5.578	2.550	3.978
Bestuur en vrijwilligers	2.800	4.000	2.662
Overige kosten	-	-	-
Totaal van de lasten	32.830	28.750	36.984
Resultaat	1.691	-	649
Voorzieningen	-	-	-
Resultaat	<u>1.691</u>	<u>-</u>	<u>649</u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Vergelijkende cijfers

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde verslaggevingsregels. De jaarrekening is opgesteld in euro's. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij een andere waarderingsgrondslag is vermeld.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Voorzieningen

Betreft reserveringen voor toekomstige uitgaven en structurele begrotingstekorten.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en hebben een looptijd korter dan een jaar.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; verliezen reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

Baten

Subsidies, niet zijnde investeringssubsidies, worden in het resultaat verantwoord zodra het waarschijnlijk is dat de desbetreffende subsidies zullen worden ontvangen.

Overige lasten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Toelichting op de balans per 31 december 2016**Vaste activa**

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
(in euro's)		
Vaste activa		
<u>Verbouwing/aanpassingen</u>	24.024	29.501
Vlottende activa		
Vorderingen		
<u>Handelsdebiteuren</u>		
Handelsdebiteuren	<u>-</u>	<u>-</u>
<u>Belastingen</u>		
Omzetbelasting	<u>415</u>	<u>970</u>
<u>Overige vorderingen en overlopende activa</u>		
	<u>2.035</u>	<u>18.415</u>
Liquide middelen		
ING Bank	1.121	1.623
ABN-AMRO Bank bestuurrekening	472	4.253
ABN-AMRO Bank spaarrekening	38.748	11.724
Rabo Bank bestuurrekening	5.636	5.781
Rabo Bank spaarrekening	-	-
Kas	<u>166</u>	<u>46</u>
	<u>46.143</u>	<u>23.427</u>

De saldi van de banken luiden conform de laatste dagafschriften.

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
(in euro's)		
Eigen vermogen		
Kapitaal	7.607	6.958
Resultaat boekjaar	<u>1.691</u>	<u>649</u>
	<u>9.29</u>	<u>7.607</u>
 Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	10.570	10.570
Voorziening ver. HBh	20.738	20.738
Voorziening restauraties	7.815	7.815
Voorziening aankopen	<u>24.015</u>	<u>24.015</u>
	<u>63.138</u>	<u>63.138</u>
 Kortlopende schulden		
 Crediteuren		
Crediteuren	<u>181</u>	<u>1.568</u>
 Overige schulden en overlopende passiva		
Overige	<u>-</u>	<u>-</u>

Toelichting op de exploitatierekening over 2016

(in euro's)

Subsidie Gemeente Zaanstad

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Ontvangen subsidie 2014	-	812
Bijdrage 2015	-	16.480
Bijdrage 2015	<u>16.480</u>	<u>-</u>
	<u>16.480</u>	<u>17.292</u>

Contributies

Ontvangen van leden	<u>2.455</u>	<u>2.905</u>
---------------------	--------------	--------------

Donaties/giften

Ontvangen	<u>500</u>	<u>600</u>
-----------	------------	------------

Entreegelden

Entree museum	<u>3.613</u>	<u>3.433</u>
---------------	--------------	--------------

Evenementen

Diverse concerten	<u>1.283</u>	<u>3.346</u>
-------------------	--------------	--------------

Educatie

Divers	-	-
Bijdrage Fluxus	<u>5.105</u>	<u>4.575</u>
	<u>5.105</u>	<u>4.575</u>

Verkopen

Ontvangen uit museum	553	519
Verkoop boekjes HBH	453	271
Diverse verschillen	-	-
	<u>1.006</u>	<u>790</u>

Uitbating

Consumpties	2.089	1.297
Huur zaankamer	<u>1.966</u>	<u>3.295</u>
	<u>4.055</u>	<u>4.592</u>

Overige Inkomsten

Ontvangen rente	<u>24</u>	<u>100</u>
-----------------	-----------	------------

(in euro's)	<u>2016</u>	<u>2015</u>
<u>Onderhoud pand</u>		
Onderhoudskosten/kleine aanschaffingen	577	1.399
Afschrijving	3.300	3.300
Bewaking	845	1.486
Schoonmaakkosten	1.691	2.836
Overige huisvestingskosten	-	-
	<u>6.413</u>	<u>9.021</u>
<u>Beheer inrichting HBh</u>		
Onderhoud inventaris/ kleine investeringen	<u>285</u>	<u>1.046</u>
<u>Beheer ZOV collectie</u>		
Onderhoud, restauratie en aanschaf	<u>4.121</u>	<u>4.160</u>
<u>Organisatie en administratie</u>		
Kantoorbenodigdheden	1.487	1.689
Toets museumregister	250	-
Kosten automatisering/verzekering	653	653
Telefoonkosten/ internet	1.695	1.205
Porti	252	1.350
Bankkosten	489	486
	<u>4.826</u>	<u>5.973</u>
<u>Evenementen en tentoonstellingen</u>		
Concerten evenementen en tentoonstellingen	2.069	3.458
Overige kosten oa piano stemmen etc.	291	479
	<u>2.360</u>	<u>3.937</u>
<u>Educatie</u>		
Kosten, drukwerk en huur locatie	<u>4.143</u>	<u>4.476</u>
<u>Uitbating</u>		
Voedsel, drank- en genotsmiddelen	<u>2.304</u>	<u>2.186</u>

(in euro's)	<u>2016</u>	<u>2015</u>
<u>Promotie en publiciteit</u>		
PR materiaal (folders, drukwerk, mailing etc.)	2.897	3.099
Representatiekosten	166	512
Museumregister	1.750	-
Contributies	<u>765</u>	<u>367</u>
	<u>5.578</u>	<u>3.978</u>
 <u>Bestuur en vrijwilligers</u>		
Kosten bestuursleden, representatie en ondersteuning	1.056	-
Vrijwilligers vergoedingen en kosten	<u>1.744</u>	<u>2.662</u>
	<u>2.800</u>	<u>2.662</u>

Zaandijk, 10 april 2017

Vereniging tot instandhouding en uitbreiding der Zaanlandse
Oudheidkundige Verzameling Jacob Honig Jans

Voorzitter

De heer H.J. Egberts

Overige gegevens

Voorstel resultaatbestemming

Het bestuur stelt voor het resultaat over 2016 ad € 1.691 aan het kapitaal toe te voegen.

Dit voorstel is in de jaarcijfers verwerkt.